

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZEJDO-POLITIKAI LAP

Félé:
Negy:
Egy
Egy
VARGO

Egy hó
Egy szám

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 68. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Ijár 26. — 1923. május 12. Szombat

Uj szövetség Európa egén

— Külpolitikai figyelő —

A Moszkvába küldött angol ultimátum ismét napirendre téríti az orosz problémát. A második lausannei konferencián, amelynek lassan döcögő tárgyalásai még ma is tartanak, már érezhető volt, hogy a szövetségesek, különösen Anglia nem tartják kívánatosnak többé, hogy Oroszországot is bevonják a nemzetközi tárgyalásokba és egyre növekvő idegességgel nézik az orosz politika céltudatos kikristályosodását. Nem látni egészen világosan, hogy mi volt a most kibombant angol-orosz konfliktus tulajdonképeni előidézője, de egészen bizonyos, hogy sokkal nyomósabb okok is szerepelnek a diplomaták titkos aktáiban, mint amelyek nyilvánosságra kerültek. Anglia azzal fenyegeti Oroszországot, hogy azonnal megszakít minden összeköttetést vele, ha tíz nap alatt nem szünteti be az indiai szovjetpropagandát és nem vet véget minden ellenségeskedésnek Angliával szemben. Kétségtelen, hogy Oroszország nem éppen sikertelen propagandája a távolkeleten gyökerében veszélyeztetni Anglia világuralmi pozícióját. Ez a veszedelem azonban két évvel ezelőtt is fennállott; amikor Anglia kieroszakolta a többi európai hatalmak ellenállása dacára is az Oroszországgal való közvetlen tárgyalások felvételét. Hogy az angol politika most taktikát változtatott, ennek okát nem a tényleges eseményekben kell keresni, hanem abban a hangulatváltozásban, amely az európai politikában az utóbbi hónapok alatt az orosz-kérdéssel szemben bekövetkezett. Semmi konkrét összefüggése nincs az eseményekkel, mégis jellemző, hogy azon a napon, amikor Anglia visszahívta moszkvai követét, Lausanneban egy svájci fascista meggyilkolta Vorovszky orosz meghatalmazottat, aki a konferencián Oroszország érdekeit akarta védeni. A gyilkosságnak semmi köze az aktuális politikához, de csalhatatlan refleksze a hangulatnak, amely ezt a politikát irányítja.

Nem az egész angol közvélemény, csak az éppen uralmon lévő konzervatív párt toledott kissé jobbra. Ennek a pártnak tradíciója az erősen kihangsúlyozott angol gyarmatpolitika. Évtizedek óta váltják fel egymást Angliában a konzervatív és liberális kormányok s a szerep úgy oszlott meg, hogy a liberálisok főként az ország belső életét reformálták, míg a konzervatívok minden erejüket a brit gyarmatrendszer növelésére fordították. Dzsraeli kezdte ezt a nagystíli munkát India és a Suez-csatorna meghódításával és Salisbury, majd Balfour folytatta a keletafrikai területek bekebelezésével. Bonar Law a régi tradíciók nyomán akar haladni, amikor a veszélyeztetett gyarmati uralom érdekében erőteljes lépésekre szánja el magát. Am eppen az orosz kérdéssel kapcsolatban súlyos taktikai hibának fog bizonyulni az a fegyvercsörgető magatartás. Az angol közvélemény máris megoszlott az orosz ultimátum körül. A sajtó nagyrésze azt írja, hogy az ultimátumot a brit kabinet ugynevezett halálraszántjai sugalmazhatták és élesen elítéli a jegyzék drasztikus hangját. Majdnem bizonyos, hogy az orosz kérdés alsóházi vitájánál a munkáspárt, a független és a nemzeti liberálisok a kormány reakciós politikája ellen fognak szavazni, sőt az ellenzék azt is reméli, hogy a konzervatívok egy csoportja is tartózkodni fog a szavazástól. Ez esetben a kormány igen súlyos helyzetbe kerülne. A feszült atmoszférára jellemző az újra aktív Lloyd George manchesteri beszéde, amelyet igen sokan az angol liberálisok jelentős elmozdításának tekintenek. Lloyd George ebben a beszédben különösen az egyre sürgetőbb szociális reformokra hívta fel a figyelmet a külpolitikai

bonyodalmakba beleunt angol közvélemény előtt egy sokkal szimpatikusabb és közelebbfekvő eszmé zászlaját lobogtatta meg: az egyre jobban fenyegető osztályellentétek kiegyenlítését. Nem lehetetlen, hogy éppen az orosz kérdés fogja Lloyd Georgeot ismét a brit politika élére állítani, ami egészen kézenfekvő, ha elgondoljuk, hogy Lloyd George volt az, aki hallatlan szívóssággal létrehozta a nagy találkozót Génában Oroszország és az európai államok között.

A konzervatív politika tarthatatlansága egyre jobban kiérződik a Ruhr-kérdésben is. Bonar Law nem tudja részanni magát az erőteljes, enyhülést hozó lépésre. Ingadozik és tapogatózik. Elítéli Franciaország elhamarkodott lépését, elítéli az engesztelhetetlenség politikáját, de nem azzal az erőteljes gesztussal, amely a franciákat valóban józannabb belátásra bírhatná. Még nem ismerjük az angol jegyzék szövegét, de annyit már tudunk, hogy ez is tele van semmitmondó kitérésekkel és a diplomácia sokértelmű, elkerülő mondataival. Hiányzik belőle a határozottság, amely képes lenne urrá lenni az európai zűrzavarban. A franciák, akik az első pillanatban döbrenten figyeltek Anglia rezerváltságát, látván ezt a bizonytalanságot, újult erővel hirdetik a régi politikát. A francia kamarában néhány baloldali képviselő kellemetlen kérdéseket adott fel Poincarénak a Ruhr-ügyben, mire Poincaré felvetette a bizalmi kérdést. És a kamara bizalmat szavazott. Poincarénak nem kellett felelnie a kellemetlen kérdésekre s a diplomácia tovább dolgozhat titkos borsorkányműhelyében anélkül, hogy a nyilvánosság oda bepillantana. A Ruhr-ügy sekélyesedik, iszaposodik és rágja Európa életgyökereit.

Egyre világosabb lesz: Franciaország nem is akarja oly nagyon a jóvátételt, az ő célja Németország állandó rettegésben tartása, megalázása és az életgondokban való megőrülése. Mi más célja lenne az esseni ítéletnek, amely Kruppot és igazgatóit hosszú börtönnel sújtotta. Azzal vádolták Kruppot, hogy ő izgatta a munkásait zavargásokra s az ő rendeleteire bugtak fel a hatalmas gyártelep szíreánai, mire a munkások ezrei elhagyták munkahelyüket. Krupp tagadta bűnösségét, de a francia bírak Kruppan a német kormány telett akartak ítéletet mondani, mely szerintük a passzív ellenállást irányítja. A francia bírak tévedtek. A passzív ellenállást nem a berlini kormány irányítja, sőt ha holnap parancsot adna az ellenállás megszüntetésére, kétséges, hogy volna e fogantatja a parancsoknak. Ez az ellenállás valóban a német lakosság és főként a német munkásság komor tiltakozása a francia imperializmus ellen. Erdemesnek tartjuk ideiktatni a néhány sort, amit a német szocialisták lapja, a „Vorwärts“ erről a kérdéssel ír: „Egészen tarthatatlan — írja a lap — az a francia állítás, hogy a passzív ellenállás berlini utasításra vezethető vissza. A franciákkal betérés a Ruhrvidéken olyan káros teremtett, amely önmagától robbantotta ki a lakosság ellenállását. Ha a francia militarizmus felhagy majd a lakosság igazgatásával és kizásával, akkor az ellenállás is abbamarad. A francia formula, hogy nem tárgyal addig, míg a passzív ellenállás érvényben van, merő rabuliztika, mert ez egyedül a franciáktól függ.”

Ha pozitív irányban nem is történt sok a francia konokosság megtörésére, egy negatív lépés

mindenesetre történt már. Uj szövetség körvonalai bontakoznak az európai politika horizontján. Az angol királyi pár római utazása nem történt minden céltudatosság nélkül. Még nagyobb jelentősége van a híreknek, hogy Bonar Law szintén Rómába utazik, ahol az olasz politikusokkal fontos tárgyalásai lesznek. Sem Anglia, sem Olaszország nem ért egyet Franciaország politikájával. Kézenfekvő, hogy a két elégedetlenkedő összetalálkozik és összefog a harmadik ellen. Az angol-olasz szövetség rövidesen valóssággá érik és lehet, hogy akkor Anglia nagyobb határozottsággal fogja álláspontját érvényesíteni a német kérdésben. Az olasz lapok nyomatókosan hangsúlyozzák, hogy Anglia és Olaszország az összes függő kérdésekben egyetért és ezért az olasz-angol együttműködés feltétlenül szükséges ahhoz, hogy az európai béke helyreálljon. Ennek a szövetségnek talán mégis sikerülni fog Franciaországot az önmérséklés útjára terelni.

Interpellációk a parlamentben

— Az erdélyi magyar lapok a szenátus előtt

(Bukarest, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parlament mai ülésén napirend előtt Madgearu képviselő kért szót és az Ilfov megyei állapotokat teszi szóvá. Ilfov megyében — mondotta — az összes utak és hidak felette rossz karban vannak, azt az egy hidat kivéve, amely Bratianu Vintila birtokára vezet.

Bratianu Vintila azonnal válaszol a Madgearunak és kijelenti, hogy az ő birtoka távol esik a megye ama részétől, amelyről Madgearu beszél.

Ezután Spineanu kéri, hogy a grivitai vasuti műhelyre való iratokat terjesszék a parlament elé.

Tizenöt beszarábiai diák Oroszországba szökött

Lupascu a beszarábiai tanügyi helyzetről interpellál, különösen a sorocai gimnáziummal kapcsolatban, amelynek érettségizett növendékeit az eltérő tanterv miatt nem veszik fel a hazai egyetemekre. Ennek az intézetnek tizenöt érettségizett növendéke a Dnyeszteren tutra szökött, hogy orosz egyetemre iratkozzon be.

Angelescu miniszter válaszában kijelentette, hogy a sorocai liceumban nem tanítják mindazokat a tantárgyakat, amelyek a középiskolai tanrend szerint kötelezők. A közoktatásügyi minisztérium rendelete alapján azonban megfelelő különbözeti vizsga letétele után a növendékek felvehetők a hazai egyetemre. Az Oroszországba szökött egyetemi hallgatók ügyében széleskörű vizsgálatot rendelt el.

Kik szubvenciónálják az erdélyi magyar lapokat?

A szenátus mai ülésén Ferehide elnökölt. Bianu szenátor felszólalásában kijelenti, hogy az erdélyi és bánági ipari és pénzügyi vállalatok tüzfészkei az irredentizmusnak. A sovinszta magyar lapokat ezek a vállalatok finanszírozzák.

Florescu igazságügyminiszter a kamara által már elfogadott a külföldi fizetésekre vonatkozó javaslat megszavazását kéri. Marzescu pedig a népliga által elfogadott egészségügyi konvenció ratifikálását kéri. Pangratti rektor bejelenti, hogy a posta felbontotta a címére érkezett leveleket. Szigorú vizsgálatot kér az ügyben, amit Mosoiu miniszter meg is ígér. Több jelentéktelen törvény megszavazása után az ülés végetér.

Május 21-ig válthatja meg sékelét! Ne mulassza el!

Linovszka asszony májusban

Találkozásom a legöregebb zsidó művésznővel

D... miniszterné szalonjában teltünk az utolsó háborus esztendő májusában Belgrádban.

Táboriruhás tisztek voltak hivatalosak D... miniszternéhez, hogy békitgessék a háborus gyűlöletet, amit hivatalból kötelességszerűen a magánéletbe is kénytelenek voltak belevinni.

D... miniszterné nagyszerű diplomata volt. A Belgrádban állomásozó ezred művésztsíkjait hívta meg legfőbbképpen, mert azokról tudta, hogy mint minden művész, ők is pacifisták.

A kis szalonban lassan gyülekeztek a vendégek és akik már ott voltak, igen feszesen viselték a békéltető kísérlet rájuknehezülő hangulatát. D... miniszterné ugyan a bécsi, meg a bolgár követségen és az Obrenovics királyi udvarnál tanulta a társaságbeli könnyedséget, ez estén határozottan zavartnak látszott, mivel attasék helyett csak katonaruhába bujtatott hivatalnokok, ügyvédek próbálkoztak derűt csempészni a kedélytelenségbe és fiatal segédjegyzők udvaroltak neki bájtalanul, akik nagyon kevésbé emlékeztek a hercegi bókók zamatjára.

Csak a művészek voltak olyanok, mint a régi követségi estéken. K... hegedűművész franciás finom modorával a volt közlekedésgyűmészter szöke leányából boncolgatta ki a halvány vágyakozásokat, melyet Olaszország iránt érzett...

— Szicília! — hallottam egy vágyó sóhaj kísértő muzikájával.

Szegényke tudócsucshurutos volt és kedélyben mindig valami szélsőséges lendületeket éreztem.

G... zongoraművész vörös hajával mindig valami lobogó-égő szenvedélyszimfóniát juttatott eszembe, kis fekete-haju asszonyt kábitott epedő hangjával, akinek férje félelmetesen nagy vegyész tudós volt és valahol Páris közelében bombákat gyártott.

V... alacsony göndörhaju tenorista, D... festő, aki balkezével rajzolta le a jelenlevőket karikatúrában és sokan jeles írók, piktorok.

Minden sarokban más nyelven beszéltek. D... miniszterné kinevezte szalonját semleges területnek és szabadon elmondhatta mindenki politikai véleményét.

Ez volt a tulajdonképeni program és a tea, szendvicsek, torták csak ürügy, mely mégis békessé igyekezett formálni a különböző világnézeti árnyalatok disszonanciáját.

Feszes és türelmetlen atmoszféra volt itten alapjában véve, még Linovszka asszony sem enyhítette tulságosan a hidegséget az első negyedórán.

Ugy féltiz óra tájban jött fekete pálcájával és kecsesen bölintett mindenki felé, akit bemutattak neki.

Véletlenül melléje kerültem.

Első kérdése az volt, hogy kik itt a zsidók? — A tisztek közül mondhatnám mind az, csak igen sokan kikeresztelkedtek a művészi érvényesítés kedvéért.

Roszállólag rázta tisztaosz fejét.
— Lásna, engem igen nagy művésznőnek tartottak mindig és én megmaradtam zsidónak — mondta franciául Linovszka asszony, a nagy heroina.

— Bámulatos — rebegtem meghatottan, némi gunyalluzióval D... miniszterné felé. D... miniszterné tudniillik antiszemita volt.

— Bulgáriából kerültem ide egy harminc-negyven évvel ezelőtt. Akkor már tíz éve színésznő voltam — mondta könnyedén, mintha csak tegnap-tegnapelőtről volna szó. A Theatre National örökös tagja lettem és ilyenkor májusban taps és gyöngvirág bódított el a színpadon.

Szép, rajzos nyolcvanéves szája, meg a villogó zsidó fiatal szemek annyi odaadással keresték a mult diadalgyönyörűségeit, hogy szinte megsajnáltam.

A hegedűművész és a nosztalgias szöke leányka lassan mégis valami közös emberi érzékenységbe borultak és éjfél után már az egész

társaság leszokott az egyoldalú nacionalista ridegségről. D... miniszterné eleven és könnyed lett, mintha Milán király mondott volna mosolygós megjegyzéseket, a fiatal segédjegyzők pedig eredeti nagyvilági emberek lettek a májusi orgonailattól, meg ennek az előkelő társaságnak multakra emlékező erejétől.

G... a vöröshaju művész a zongorához ült és Linovszka asszonyt kérték, hogy adjon elő valamit.

Linovszka asszony áttipegett a másik szobába, fekete pálcáját sürin bökdöste maga előtt a virágos szőnyegekbe és illatos fekete keztyűjét otthagya melletttem.

— Rapelle toi... — kezdte színészi szemlesítéssel és most vettem észre bánatos zsidó

vonásait. Improvizált zenével kísérte G... Linovszka asszony szívéből jött érzéseket, miket Musset akaratlanul irt költeménynek.

... mon ecur est brissé... toujours — a nyolcvan év fájdalma, a sok siker és élet.

Szegény Linovszka! Zsidó színésznő, aki olyan nagy volt, mint Sarah Bernhard, csak éppen Szerbiában élt és fekete laktópánban futott Albániából véres kezek elől, hogy egyszer én is hallhassam D... miniszterné szalonjában. Egy ilyen májusi estén, mint a mai, amikor éppolyan egyedül voltam a szívemmel, mint ma...

Köszönöm, Linovszka asszony, hogy emlékezhettem Önre...

Imre Sándor

A zsidó nők feladata: az ifjuság nevelése és a gyermekvédelem

A zsidó nők világtalálkozásának második napja

(Bécs, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tegnapi fényes fogadtatás után a kongresszus ma délelőtt hozzalátott a programszerű tárgyalásokhoz. A nagy kongresszusi terem újra elégtelennek bizonyult a világ minden tájáról idesereglett delegátusok, valamint az érdeklődő közönség befogadására. A tárgyalások során egymástól kerültek szőnyegre a legégetőbb zsidó társadalmi problémák. A hallgatóság elragadtatással kísérte figyelemmel azokat a szakszerű referátumokat, melyeket a delegátusok sokszor a legkényesebb és legkomplicáltabb társadalmi kérdésekről terjesztettek a kongresszus elé.

A következőkben adjuk a kongresszus első tárgyalási napjáról szóló részletes tudósításunkat:

A zsidó nő kötelessége hitéletben

Mrs. Harris, az ideiglenes intézőbizottság nevében üdvözi a delegátusokat, akik összesen huszonegy ország zsidó női társadalmának képviselőit jelentek meg és előterjeszti a jelölőbizottság javaslatát a tanácskozást vezető elnökség, valamint az egyes bizottságok megválasztására. Külön bizottságokat választanak a mandátumok igazolására, az anyavédelem, asszonyok és leányok védelme, az emigrációs kérdés, a vallásos nevelés, a népjóléti, a sajtóügyi és a nemzetközi együvértartozás ébrentartásának kérdésének tárgyalására. Az első referátumot Eichholz asszony (Angolország) tartja meg, a zsidó nő kötelességeiről és elhelyezkedéseiről a zsidó hitéletben.

A közös szenvedések kötelei egybefűzik ugyan az egész világ zsidóságát, — mondotta többek között — azonban mégis vannak egymással ellentétes nézetek a zsidóság kebelén belül, melyek a zsidóság széttagolására vezetnek. Ilyen például az ortodoxia és a liberális vallási felfogás a zsidóságon belül. A zsidó nő mindig a legerősebb támasza volt a zsidó vallásos érzésnek és a jövőben is egyik feladatuk kell hogy tekintse az ifju generáció vallásos nevelését. Angliában külön szervezet működik, melynek munkássága abban merül ki, hogy a zsidó fiatalság között tanítás útján és könyvek alakjában terjeszti a Tórát. Véleménye szerint az ifjusági nevelés kérdése és a teendő intézkedések a kongresszus egyik legfontosabb feladata.

Az ifjuság nemzeti nevelése

Ugyanilyen értelemben szólal fel Eschelbacher asszony (Németország). A referátumhoz kapcsolódó vitában Margulies asszony (Berlin), Birkenheim asszony (Varsó) és dr. Baracsne (Budapest) vettek részt. Általános tetszés taratott Birkenheim asszony hozzászólása, aki hangnyolozottan emelte ki, hogy a vallásos nevelés mellett feltétlenül szükséges a zsidó ifjuságnak erős nemzeti szellemben való nevelése is, mert ez az egyetlen út a zsidó népgeniusz életbentartására. A budapesti delegátus dr. Baracsne, a zsidó ifjusági nevelés magyarországi keserves helyzetéről számol be. A hivatalosan

bevezetett numerusz klauzusz állami asszisztenciával akarja a zsidó ifjuság szellemi nivóját lezülleszteni.

A délutáni ülésen Berta Pappenheim, a leánykereskedelem problémájáról tartott referátumot.

— A leánykereskedelem — mondotta az előadó — nem zsidó probléma, azonban a zsidóságnak is egyik problémája. Kimerítően fejtegeti azokat a rendszabályokat, melyeket a zsidóság kezein belül kell megtenni a leánykereskedelem ellen. A nagy tetszéssel fogadott referátumhoz Mme. Zadok-Káahn (Páris), az elhunyt franciaországi főrabbi özvegye, Klotz asszony (Lengyelország) és Mosensohn asszony felszólalása, aki arról tudósította a kongresszust, hogy Palesztinában teljesen ismeretlen fogalom a prostitúció. A palesztinai zsidó társadalomnak kizáróan csak arra kell ügyelnie, hogy ne engedje a prostitúciót behurcolni az angol katonaság és az idegen forgalom által.

A gyermekvédelem

Anitta Müller-Kohen (Ausztria) a gyermekvédelemről tart referátumot és többek között javasolja, hogy a zsidó gyermekvédelem kérdésének tárgyalására egy külön kongresszus hívassék egybe. A következő referátumot „népegészségügy és higiénia” címen dr. Korolikné (Oroszország) tartotta meg. Igen nevezetes statisztikai adatokkal szolgált a kongresszusnak. Oroszországban a segélyrehozható zsidó gyermekek száma 2,500,000. Ezek közül menekülők és pogromárvák 600,000-en vannak. Oroszországban működik egy külön zsidó intézmény, az „Ose”. Ez az intézmény 28 kórházat, öt tudóvész-szanatóriumot és 1000 különböző szanatóriumot tart fenn. Külön gyermekkolóniákat rendezett be. Eddig 12 ilyen gyermekkolónia működik. A cári uralom alatt a frontzónákban élő zsidóság szinte teljesen megsemmisült. Összesen 1,500,000 zsidó lett a háborus nyomorúságoknak és pogromoknak áldozata.

Az oroszországi zsidó asszonyok és zsidó ifjuság lázas segítőakciói alig-alig tudták enyhíteni a szenvedéseket. 1915. évben tömegkiutasítások voltak Oroszországban, többszáz ezer zsidót Szibériába hurcoltak. A tömegjárványok rettenetes pusztításokat vittek véghez a keleti zsidóságban. A tömegjárványok lektüzdése is egyik feladata volt az oroszországi zsidó asszonyoknak, azonban eddig semmitéle segítség és pénz nem volt elég a szenvedések teljes megszüntetésére.

A referátumhoz a lengyelországi, németországi és ukránjai delegátusok szóltak hozzá.

Az erdélyi vámügyek vezetőjének szemleutja. Az erdélyi vámügyek vezetője, Daciu vámügyi vezérigazgató, a napokban Erdélybe és a kapcsolt részekre szemleuttra indult. Első állomása Kolozsvár volt, ahol megsemmisítette az áruaktárat, így az Albina Bankét is, ahova éppen most érkezett nagyobb cukor, textil- és terményrakomány. Kolozsvárról Aradra utazott a vezérfelügyelő, aki a jövő héten Bukarestben már jelentést is fog tenni azokról a készletekről, amelyekről személyesen meggyőződött.

Markovits F. ékszerész !
Cfuj—Kolozsvár, Vesselényi-utca 20. sz.

Arany-esüst ékszerek, kinaezüst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, briliánt legmagasabb napi áron veszek.

A petróleum és a cukor

(Amerikai levél)

(Newyork, május. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két újabb dolog tartja most izgalomban az amerikai közvéleményt: a Chester-koncesszió és a cukorspekuláció. Mialatt az európai diplomaták azon tűnődnek, hogyan haraphatnák át egymás torkát, addig az amerikai diplomácia szép csendben végzi munkáját és az európai diplomácia egyik legveszedelmesebb, utköző pontját, a törökországi petróleumkoncesszió kérdését kikapcsolja a vitákból.

Európa sorsának titkolózó irányítói észrevették, hogy a hamis Amerika rászédte őket, próbálnak is Kelet felé irányított, de Nyugatra szóló tiltakozással, de az amerikai közvélemény nem igen törődik vele. Az amerikai sajtó dicsérrel adózik Chester zsenialitásának, aki a legalkalmasabb pillanatot tudta kiszemelni az amerikai érdekek hathatósabb előmozdítására.

Newyork másik izgalma: a cukorspekuláció. A cukorspekulációval a newyorki fogyasztó közönség zsebéből hetenkint kétféle dollár emel ki két lelkiismeretlen érdekcsoport. Ez talán Európában sem szokatlan, a különbség az, hogy az amerikai hatóságok nem nézik tétlenül a nagy üzérkedést, azonnal a legerélyesebben hozzáfogtak a közönség érdekének megvédéséhez.

A kormány igazságügyi államtitkára megindította a vizsgálatot, amely kiderítette, hogy a két társaság meg nem engedett eszközökkel emeli a cukor árát. Mr. Daherty államügyész jóváhagyta a cégek ellen emelt vádat. Newyork több részben a társadalom minden rétegéből megindították az akciót és ha az árak nem szállanak le, bojkottálják a finomított cukrot. Kongresszusi körökben az a hangulat, ha az igazságügyi hatóságok munkája eredményre nem vezet, a parlament maga küldi ki egy vizsgálóbizottságot.

Saphir zsidó szive

Levél a zsidó anyához, akinek tizenkét éves egyetlen fiát aratta le a halál

Saphir, akinek örökösen mosolyra torzult arca éveken át tette derűs környezetét és akinek ragyogó öletei nemzedékeket éltek keresztül, nevető alarca alatt érő meleg zsidó szívet rejtgetett és mindig felsírt benne a közös zsidó sors fájdalma. Egyik könnyes tollal írt leveléből, amelyet barátjához Levi Sárahoz, aki tizenkét éves egyetlen fiát aratta, intézett, közöljük az alábbi részletet:

Sára asszony,

őseink istene, aki egyforma irgalommal és örök szeretettel bocsátja kegyelmének ragyogó sugarait a zsinagógákra, a kolostorokra, a mecsetekre, a pogány áldozati oltárookra: őseink Istene, aki egyformán ura az anyai szeretetnek, a keresztény, a frigyládán és a koránban: őseink Istene, Isteue minden embernek, akit az ő napjának fénye melegít, akiknek végtelen irgalmasága jut osztályrészül, akik az ő bölcsességétől örökéletet remélnek; Isten, az Egyetlen, elküldte önhöz a béke angyalát, aki csókjával egyetlen fiát atyjához vezette vissza, akik az Ó arnyékában nyugszanak. Dicsértessék az Ő neve.

Kedves istenfő Sára asszony bizonyos, hogy ön nem adta át magát egészen a halálist örömeinek. Nem érzett több örömet, mint amennyi egy istenfő asszony szívéből feltörnek. Hiszen a zsidó asszony szívéigaz örömeinek kell telítenie, ha a fiát bimbókorában ragadja el a halál, mert, ha még élt volna többször kellett volna polgári, állami, politikai és konvencionális halált halnia. Az ön fia egyszer halt meg. Háromszorosan kellett volna egyszer meghalnia, ha felnevelésének szerencsétlensége jutott volna önnek osztályrészül? Szélid anyai szeretetével mivé is nevelhette volna a fiát?

Polgárt nevelt volna belőle? A krisztusi szeretet nevében kiáltották volna: zsidó nem lehet polgár!

Iparossá tette volna? Ugyanez a Szeretet vizsgálta volna: zsidó iparos nem lehet!

Allamférfiu, ügyvéd lett volna? Ismét a Szeretet emelt volna gátat: államférfi, ügyvéd zsidó nem lehet! A zsidó ember sem lehet!

Zsidónak nevelte volna? Zsidó nem lehet zsidó, mondta volna a Szeretet.

Kereszténynek nevelte volna? A zsidó ne legyen keresztény, mondta a Szeretet.

Mekkora fájdalommal kellett volna önnek megbirkóznia, hogy emberré nevelje a fiát, aki sem zsidó, se keresztény sem lehet, se polgár, se ember. Meghalt. Annak a birodalomnak, amelybe jutott, nincs alkotmánya, nincs császára és ő mégis a legboldogabb ország polgára ahol a gondviselés egyenjogusította az örök világs-

Uj állam, régi emberek

(Prága május 11. Az Uj Kelet kiküldött munkatársától.) Uj ország... uj ország... — gondolom, állok az oderbergi gyorsvonat folyosóján, a Tátra bedugja pillanatra fehér fejét az ablakon, megyünk, megyünk, Teschen, mély utcatorokkal nekünkzsalad, váltók, őrházak, gyárpályaudvarok zakatolnak a lábunk alá, most... az a szakadék... ott...: Németország... percek és már fordulunk el, rohanunk északtól délkeletnek, azontul estig egyetlen rezgő bágadtságban futunk Bohémiába... tíz óra este, villanyfény, tompa zugás: Wilsonovo Nád-rázi. Künn, az állomás előtt villamosok, indulok az egyessel, nézek még egyszer vissza: óriási indóház, Wilson, Wilson, rögtön már az állomás elnevezéséről érzem: a fájdalmasan lebukott amerikai elnök elveinek országába érkeztem, csak amikor a jegyet váltom és a kalauz nem akar csak csehül beszélni, állapítom meg sajnálatosan a defektusokat, minden népkisebbséget egyszerre kiejtek magamból, gyors elhatározás: leszálok az Englischer Hof előtt, a hallban franciát, angolt, németet hallok beszélni, ó jóleső szabad egyveleg! mily enyhén nyugtatsz, franciául szólok magam is, kérek szobát, a lépcsőkről most fordult be lakostályaiba egy kokaruhás amerikai, drága mindenféle emberek! ajtómat halkán magamrazárom és lefekvés előtt még elandalgok a kartontábla előtt: 15 Kc., csak 15!

Rögtön azután friss érzéssel neki! tárt szemmel a szép sörhabos fővárosnak! a kedves jogismerő, művelt, bekeszerződést betartó jókedélyű, pontos, rendes, tisztá, nép közé! Muzeumoktól könnyelműen eltekintek, a Venzelsplatz fekete magas bezáró gyűjteményes palotája előtt ledéren lesiklok, kilenc óra reggel, nyílt mosott szemü emberhez férközöm, sietnek tüzetekbe, gyárakba, állami hivatalokba, szőkék és egészséges színűek, lányok, asszonyok, domborodnak hosszú férfiak mellett, nagyon családiasak, nagyon átlátszóak, nagyon egyszerűek, szlávok, tompa idegrendszerűek, raffinementokhoz lusták, kezdem szeretni őket... Behajlok a Grabenbe, németek közé, ez itt a germán korzó, mozgékonyabbak, nyultabbak, szikárabbak, csontosabbak, csunyábbak, kedvesebbek, jobbak. Szép nagy házak, román, gót, késő gót, reneszánsz, barokkstilusnak, I. Vencel, II. Rudolf, II. József van benne abban ebben az épületben, lanya germán-szláv keveredés, két lassu fajta artisztikuma, akikben azonban mélyesen mély áramok vonulnak uj idők elé, jövk ki a német Grabenből és megyek vissza a cseh Venzelsplatzra, megint megyek át a Grabenre, folyok egyikből a másikba, keverem őket össze a szememben nagyon meleg, nagyon bizsergő, ölelő, drága, testvéries megérzéssel.

Igy, ilyen hangulattal, jól átfülve sétálok le a Moldvához, az egyik hidnál hirtelen magas hegy mered rám túlról, egy pillanatra: Pest!... azután lebukik, elsötétül... uj villanásra át-zöldül, átbarnul, átkormosul... — was ist das? — kérdezem egy rendőrtől — die Hradsin — mondja.

Es már fenn is vagyok a nagy lépcsőkön, a Moldván túl, régi szürkésfehér falak és kis ablakok aljában bandukolok, körülzárt nagy udvarra érek, még egyre, kuriás harmadikra, egyszerre csucos bazilika nyíllal föl, rákaprazok, rájédezek, rémülten sötétes, ives, boltozatos, kereszties. Vencelek, Podiebrádok és Huss János torzaszt, elsaetek, minden középkori képzetet kiejtek magamból, néhány freskót hagyok csak

ságra való jogában.

Mert Isten akarata nélkül sem a császár, sem a törődött hátú zsidó házaló egyetlen hajszála sem görbülhet meg. Mert ugyebár Sára asszony mi a felvilágosodottság korát éljük. Irtó háborút viselünk a barbár törökök és algirok ellen. Nem sokára talán az északamerikai államok indítanak expedíciót az európai felvilágosodottság ellen. Az ön fia nem várta már be ennek a kétséges eredményü expedíciónak a végét. Meghalt, mielőtt százszor meghalt volna. Ha egy mondattal akarja megörökíteni a szenvedések sorát, amik az életében vártak volna rá, vése a sirkövébe ezt a mondatot: Zsidó volt.

Szent György-templomból, Mathias Raiseket a jó igaz művészt és a történelemből még Libuska királynét, a cseh dinasztia megalapítóját, őt is csak azért mert szende neve van, mintha libapásztorlány lett volna és Ludas Matyiaval játszott volna, mondom őt azért hagytam, birtam, enyhe fogalom.

Most nem lehet látni sem a spanischer Saalt, sem a Rathausalt, sem Tycho Brache csilagvizsgálótornyát, egyébként is realpolitikai viszonylatok vonzottak, hús homályos falépcsőkre kanyarodtam, a külügyminisztériumban, a sajtóosztályra. Kölcsönös bemutatkozás: dr. Hajn chefredakteur — szerény személyem, magyarázkodás.

— President Masaryk ist leider nicht zu sprechen... — rábólintok sajnálkozással, pedig nagyon szerettem volna megismerni, ő ma a nemzeti egyenlőségek egyetlen harcos és becsületes politikusa, a nacionalisták nem is szívelik, olyat tett, hogy a német színházat, amelyet a csehek operának rendeztek be, visszaadta a németeknek, kijelentette, addig be nem teszi a lábát, amíg az „lopott jóság“, a csehek most rendes bért fizetnek, játszhatnak, jogos tulajdon, nem kisajátított birtok, az elnök nagyon büszke volt erre a megoldásra. Igen, mondom, le kellett tennem erről az interjuról, megbénult a felesége, egyik angol újságíró fogadása elől is elzárkózott.

— Dann vielleicht mit Herrn Minister Benes...

— Ja... das... schon...

Itt történt azután valami, ami oly érdekes, oly jellemző, annyit mond, nekem mindent megmagyarázott.

— Ön magyarnyelvű zsidó laptól van?

— Igen.

— A magyar kérdésben milyen politikát képviselnek?

— Minthogy magunk is kisebbségi lap vagyunk, a kisebbségi jogokat védjük.

— Igen... De... Szabad csak az ajánlólevelét.

Átadtam a kolozsvári cseh-szlávok konzul irását, a cseh-szlávok szabadjegyemet és az újságíróigazolványomat. A hivatalnok megnézte, gondolkodott, azután hirtelen ezt mondta: — megbocsát... — és egy másik hivatalnokkal kiment egy mellékszobába. Még hallottam, hogy megcsengették a telefont és egy prágai napilap számát kérték...

— Ej... — gondoltam — ne tessék engem itt ilyen bizalmatlansággal fogadni — amikor visszajött, jó információkkal a hivatalnok és mosolyogva azt mondta: — bitte morgen um elf Uhr zum Herrn Minister auf Audienz — már tudtam, nem fogok eljönni, kitűnő kollegámmal Richard A. Beermannal éreztem együtt, aki a génuai konferencián egy Lloyd George-interjut mulasztott el egészen könnyű szívvél, mondván: — boldogabb lett-e volna tőle a világ? — hanem elhatároztam, hogy ehelyett kimegyek Marienbadba, a zöldbe, a természethez.

Még benéztem a miniszterelnökségre, leadtam névjegyemet és gratulációm Max Brodnak, a neves írónak, akit nemrég miniszteri tanácsosnak neveztek ide ki, azután újra végigmentem az udvarokon, a Hauptstiegehez, nagyon gyönyörű távlat nyílt, Baedekeremet lefektettem a párkányra, térképét kiterítettem és néztem a városra és néztem a térképre... És itt is: a Hradzin bejáratából egyszerre csak jön felém a szuronyos őr, bepillant a könyvembe,

a térképre, látja: utmutató, int hátra a kapusnak: semmi, idegen, nem merénylő.

Innen is mentem, már Marienbad előtt is nagyon kellett valami enyhülés, leereszkedtem a Wilsonpályaudvar elé, a parkba. Székeken, tiz fillérért, óraszámra, gyarapítva az állam jövedelmét, finansiális ésszerűséggel, behódolva az okos kincstári háztartásnak ül-

tek fiúk, leányok, asszonyok, csehek, németek, vegyesen, a honpolgári merevségből csak annyit engedve, hogy párok közelhúzódtak egymáshoz, nagyon szabadon természetesen enyelegtek, de, mondom, ezt is legfeljebb az erkölcs terhére. Az állam itt is sértetlen maradt.

Ben Ami

Meggyilkolták az orosz kiküldöttet Lausanneban

Merénylet a Cecil-szállóban az orosz delegáció ellen. Ahrens sajtófőnököt és Divrikovszky titkárát is súlyosan megsebesítették. Svájci állampolgár a merénylő. Szakadás fenyeget Anglia és Oroszország között

(Lausanne, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A keleti konferenciát csütörtökön este politikai gyilkosság dulta fel. A Cecil-szállóban meggyilkolták Vorovszky orosz kiküldöttet. A gyilkosság híre rövid idő alatt elterjedt a delegátusok között és nagy megdöbbenést váltott ki. A gyilkosság lefolyásáról részletes tudósításnak a következők:

Csütörtökön este a Cecil-szálló éttermében Vorovszky orosz kiküldött sajtófőnökével és titkárával az egyik asztalnál ült. Már egyedül voltak a teremben, amikor hirtelen egy polgári ruhás férfi surrant be az ajtón, egyenesen az asztalukhoz tartott és mielőtt az oroszok még védekezhetek volna,

több revolverlövést adott le Vorovszkyra, valamint a mellette ülő Ahrens sajtófőnökre és Divrikovszky titkárára.

Vorovszky rögtön lezuhant a székről és holtan terült el. A sajtófőnök és a titkár súlyosan megsebesült, de egyik sem vesztette el eszméletét. Segélykiáltásokra az étterem személyzete elősietett.

Miért hagyta el Ábrahám szülővárosát?

Ásatások Kaldeában, Ábrahám szülőföldjén. Adathalmaz Babilonia multjáról

(Londón, május 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismeretes, hogy a British Museum és a fitaldelfiai egyetem megbízásából tudósársaság kutatásokat kezdett a kaldeusok ősi földjén. Az ásatások eredményéről a „Daily Mail” kapta légi postán az első kimerítő tudósítást. A tudósítás az emberi kultúra egyik legősibb helyének, egy olyan városnak az életét tárja fel, amelyet évezredek sötétségéből és a mithosz titokzatosságából sikerült most a jelenbe ámenteni. A bibliai Ur-Kaszdim, (kaldeusok városa), Ábrahám szülővárosa teljesen, hozzáférhető lett a kutatók számára, akik most gyűjtik össze a kövekbe vésett és cserepekbe égetett emlékeket, hogy kiegészíthessék egy háromezer év előtti emberiség kulturképét.

A tizezerszámra talált cseréptáblák között sok van, amely még még az Ábrahám előtti időkbeli származik. Ezek szerint itt már évezredekkel ezelőtt virágzó kultúra volt, amelynek kezdete a homályos történelemelőtti időkbe nyúlik vissza. Az alapépítményekben talált feliratok a Tutankhamen-korszak előtt kétezer esztendővel készültek, amikor a kaldeus nyelvet egész Nyugat-Ázsiában beszélték és ez volt az akkori művelt országok érintkezési nyelve is. Babilonban már akkor óriási kereskedelem volt és egyes tudósok állítása szerint a kaldeus kereskedők Európát, sőt Angliát is felkeresték áruikkal, amelyekért cinket kaptak a babiloni bronzöntők számára, mert azt másutt nem tudták beszerezni.

Az ásatásokat a kiváló régész: Leonard Wolley vezeti, mellette segédkezik Newton geográfus és Sydney Smith íráskutató. Ők hárman igyekeznek most megfelelő írásos emlékeket felfedezni, amelyek Ábrahám szülőföldjének történelmére, vallására, művészetére, igazságszolgáltatására és tudományos életére vonatkoznak. A most felzárva tárt várost, amelynek már öt, sőt talán tizezer évvel ezelőtt is fejlett kulturája volt, kétezeröttszáz évvel ezelőtt dulták föl Dárius perzsa király hadai s azóta szinte teladésbe ment még a neve is Babilonia egykori fővárosának. Azt ugyanis, hogy Ur-Kaszdim (kaldeus neve: Ur-Kusita) nagy város volt, már régebben bebizonyította a tudomány, amikor a régebbi ékírásos leletekből azt is megállapították, hogy ebből a városból indult ki a Holdistennő (Astaroth) kultusza. És az is bebizonyított tény, hogy Ábrahám elköltözése után a vá-

ros politikai és háborús válsággal küzdött és a dinasztiai fenyegető bukás készítette valószínűleg Ábrahámot is, hogy elhagyja a várost.

Megállapították, hogy a város felülése után a romokat kövezzel vonták be a gyözők. Az így befalazott hivatalos levéltárakban talált ékírások táblák a királyok és a város élőkölöségei, valamint a kereskedők és rabszolgák életfolyását ismertetik és azok ügyes-bajos dolgait. Érdekes kulturhistóriai adat, hogy a leletek tanubizonyosága szerint a házassági, adásvételi szerződéseket is beleértve, minden szerződés csak hat tanuallárral volt érvényes. A tudósok remélik, hogy Ábrahám szerződését is megtalálják, amelyet vagyonáról kötött a városból való eltávozásakor.

Érdekes megemlíteni, hogy a cseréptáblák között vékony aranylemezeket találtak, amelyeket a halottak számára volt szokás tenni. Találtak még egy körülbelül három méter magas achátblól faragott szobrot, azonkívül kőbaltákat és tengelyeket, amiket a Holdistennő oltárára helyeztek el a munkalevő erősödésére. A leletek között van egy alabástrom csésze töredéke, az égboltozatot ábrázoló vésetekkel, amelyet elefántcsontból illesztettek be az edény falába. A most feltárt várak az akkori nép védelmi-rendszerét ismertetik meg, míg néhány dombormű az öslakosság embertani jellegeről nyújt fogalmat. A cseréptáblák tanúsága szerint a kaldeusok előtt a szumirók laktak azt a földet, de ez a nép Ábrahám idejében már kihalófélben volt.

Épületüvegezés

képkerekezés,

kávéházi, vendéglői, háztartási cikkek, demionok, táblatüveg, lámpaárúk és porcellánedényekből legolcsóbb beszerzési forrás

Ausländer Rudolfnál

Cluj-Kolozsvár (v. Ferenc József-ut) Calea Reg. Ferdinand 37. szám alatt, az „Urania”-palota mellett.

Engros! Endetail!

Jövendők viselőse

Jövendő ember, késő unokám,
Ki tul leszel már mosti jón és rosszon,
Ne szégyenkezz apád vásott fogán
S azon, hogy voltam tört rudon kerék.

Irgyén-büszkén nézek én feléd
És úgy óhajtlak vágyó gyüöllettel,
Mint sok rohadtság tisztító szelét,
S vidám ivót, halott magam torán.

Jaj, hogy születnem kellett ily korán,
Jaj, hogy csak apja lettem a jövőnek
És nem vagyok a magam-unokám
Holnap felé a grádics és a gát.

Jövendők viselőse volt apád
Aki vajudó tehetetlenségben
Virrasztott át sok kúsa éjszakát
S szóltak belőle proféták s papok.

Szerette a tüzeket és napot
Lángot csiholni vágyott jégcsapokból,
Tüzén jég olvadt, de ő megfagyott
És megfojtották sűrű nagy ködök.

Gondolj rá csokolásaid között
Bolondja volt mindennek, ami asszony,
De csokolatlan szájjal küzködött
Nászok felé és mindig egyedül.

Gondolj rá, hogyha géped fölrepül
És részeg rajban, mint a kaptár méhe
Nászutra szállsz, a felhőkön felül
És Tel-Avivban rögebe vágsz kapát.

S bocásd meg, hogy tenéked volt apád,
Ő is repült, de mindig földhöz csapta
Az élet, ez a nagy Személtapát.

De így is volt: jövendők viselője.

Giszkalay János

— Feloszlatták az osztrák külügyminisztériumot. Bécsből jelentik: Az osztrák kormány közli, hogy a külügyminisztériumot megszünteti. Ezentúl a külügyekben illetékes fórum a kancellári hivatal lesz. A feloszlattott osztrák külügyminisztérium utolsó ténykedése az volt, hogy jóváhagyta a magyar-osztrák döntőbíró-sági szerződést.

— Megindult az áruforgalom a szomszédos országokkal. Bukarestből jelentik: A vasutigazgatóság közlése szerint a vasut ezen-tul elfogad szállításra áruküldeményeket Lengyelországba, Magyarországra, Csehszlovákiába, Ausztriába és Németországba is.

A gabonaszindikátus az állandó választott bíróságért. A gabonaszindikátus szerdán este tárgyalta az állandó választott bírósági tervezetet. Az ügy fontossága rendkívül sokszámu tagot hozott össze az értekezletre, amelyen Ofoi, a Banca Centrala igazgatója elnökölt. Az értekezleten a lisztkereskedők is képviseltették magukat. Benató tárgyalások után az értekezlet egy bizottság kiküldését határozta el, amelynek feladata lesz, összegyűjteni az erdélyi gabonakereskedelemben divó uzánszókat, amelyeket be fognak terjeszteni a választott bíróság megszervezésére kiküldendő bizottsághoz. A bizottság tagjai: Legmann, Hirsch, Varsányi mérnök, Salamon (Banca Marmorosch) és Ujhelyi György titkár, akita javaslatok megszövegezésével bíztak meg.

Aki sékelt fizet, jelét adja annak, hogy nemzeti otthon akar Palesztinában a zsidóságnak. Aki a sékelfizetést megtagadja, a zsidó nemzeti otthon jogát vitatja el.

Feketeerdői üveg
és mindennemű

porcellánárut
legolcsóbban

Teléfono 586

Kerekes Ernő

áruházában vásárolhat
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 4.

Engross!

1484

Endetail!

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 45 lei, negyedévre 130 lei, félévre 240 lei, egész évre 450 lei.
Felölös szerkesztő: Marton Ernő dr.

Az Uj Kelet olvasóihoz

Négyéves küzdő és felvilágosító munka után az Uj Kelet elérkezett programjának ama kifejléséhez, amelyre a parancsoló élet és a sors szánta: az egyetemes erdélyi zsidóság lapja lett. Felmagasodva a pártérdekeken, minden sorát a zsidóság egységes, nagy céljainak és érdekeinek védelmére küldi harcos küzdelembe. Jóleső érzéssel látjuk, hogy a helyzet és a nélkülözhetetlen felismerés a nagy értéket, amelyet számára a jogaiért folytatott küzdelemben az Uj Kelet jelent és ma már pártárnyalatra való tekintet nélkül, minden zsidó a saját lapjának tekinti az Uj Keletet, amely érte küzd és a mindnyájunknak közös, nagy eszméjéért.

Az Uj Kelet nem magánvállalkozás. Altruista célokkal indítottuk útjára ezt az újságot és sohasem vezettük ridég üzleti szempontok, mint más lapvállalatokat. Az Uj Kelet éppen ezért csakis olvasóinak táborára építheti fel anyagi létét. Nem áll sem magánérdekeltség, sem hatalmi párt szolgálatában. Nem számíthat tehát sem kívülről jövő támogatásra, sem szubvencióra.

Az utóbbi hónapokban a munkabérek és nyersanyagok állandó drágulása miatt a lap előállítási költségei oly mértékben emelkedtek, hogy egy-egy példány előállítás díja még az önköltséget sem fedezi. Hogy az Uj Kelet további megjelenését biztosíthassuk, kénytelenek vagyunk a lap árát olyan arányban felemelni, amint azt a drágulás elkerülhetetlenül szükségessé teszi. Hűség és áldozatkész olvasótáborunkra csak azt a különbséget fogjuk áthárítani, amelynek fedezéséről másképp gondoskodni nem tudunk. Ezzel szemben odatörekszünk, hogy olvasóinkat a mérsékelt emelésért lapunk gazdagabb híryanagával és nagyobb terjedelmével kárpótoljuk. A szombati szám továbbra is legalább 12 oldal lesz, ezenkívül a hét más napjain is a lehetőség szerint nagyobb oldalszámú lapot fogunk adni.

A kényszerítő okok miatt május 15-étől kezdve az Uj Kelet előfizetési árát mérsékeltten fölemeljük. Az új előfizetési árak a következők:

Egy hóra	60 Lei
Negyedévre	170 "
Félévre	320 "
Egész évre	620 "

Egyes példány ára pályaudvaron és vidéken is 3 lei.

Hisszük, hogy olvasóink méltányolni fogják a kényszerdíktálta elhatározásunkat és még nagyobb lelkesedéssel fogják felkarolni az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság egyetlen napilapjának ügyét.

Az Uj Kelet kiadóhivatala

— **Mardaescu tabornokot vezérkari főnöknek nevezték ki.** Bukarestből jelentik: „Az „Indreptarea” szerint Mardaescu hadügyminiszter legközelebb a vezérkar élére kerül.

— **Válságban a görög királyság.** Bukarestből jelentik: Az „Adeverul” foglalkozik a görögországi politikai helyzettel és azt írja, hogy a királyi család helyzete Görögországban kedvezőtlen. A forradalmi bizottság folytatja ellenállását a királyi intézkedéseivel szemben. Románia athéni követe minden lehető alkövet a helyzet enyhítése érdekében.

— **A klinikai tanársegédek csatlakoztak a sztrájkhoz.** A mai nap folyamán a sztrájkoló diákok mozgalmá újabb fázisba érkezett. Hatvan egyetemi asszisztens és preparátor elhatározta, hogy miután a klinikai előadásokat kizárólag zsidó diákok látogatják, nem hajlandók az előadások megtartásánál és előkészítésénél segíteni. Az egyetemi asszisztensek kijelentették, hogy bár az előadásokon részt nem vesznek, a kliúkákon a betegek ellátásáról továbbra is gondoskodni fognak.

— **Kijelölik a román-magyar végleges határt.** Bukarestből jelentik: A külügyminisztériumhoz távirat érkezett Párisból, mely szerint a nagykövetség tanácsa elfogadta a szövetségi bizottságnak a magyar-román határra vonatkozó határozatát. A végleges határ kijelölésére kiküldendő bizottságba a nagykövetség tanácsa 16 ezredes delegált, akik május végén érkeznek Bukarestbe. A kormány minden intézkedést megtett a bizottság fogadtatására. A magyar kormány Szatmár, Nagyvárad és más határmenti városokra vonatkozólag tett előterjesztését úgy a szövetségi bizottság, mint a nagykövetség tanácsa visszautasította.

— **György angol király a pápánál.** Rómából jelentik: A város nevezetességeinek megtekintése után az angol királyi pár negyed-órás látogatást tett XI. Pius pápánál. A király és a pápa ezalkalommal sajátkezű aláírásukkal ellátott fényképet cseréltek egymással.

— **Nincs víz.** Ezt fuvólazza ma mindenki, ezt zongorázza fülemben a szomszéd házikisasszony, ezt huzza kávéházban a cigány, ezt harmónikázza a sarki koldus: Kolozsváron nincs víz. A vezetéki csap mindenkit becsapott reggel és ma legalább huszszor ember nem mosakodott, ötezer válóper indult, mert az asszony nem főzött ebédet, a külvárosban leégett egy csomó zsebvágó. Mert nincs víz. Kolozsváron mátl fogva nem forognak a malmok, nem kuruttyolnak a békák, senkise kívánja magának, hogy úgy éljen, mint hal a vízben. Mert nincs víz a vezetékekben és a Szamosárokban piszok folyik víz helyett. Az embereknek fő a fejük a víz miatt, libegve loholnak pirosra főtt arccal és kiszáradt torokkal káromkodnak. Mert nincs víz. Kolozsváron a bíróság ma már senkit sem ítél el becsületsértésért, ha valaki piszkosnak mondja izadó embertársát és ujjonganak örömlükben a szűkkebltek: senkise meri fejükhöz vágni, hogy smucigok. Mert nincs víz. Ki fogja a mi bűneinket lemosni? — jajonganak a jámborok és mindenki a város bölcs atyjait szítja, hogy nincs víz. Kolozsváron nincs víz? Szegény városatyák, miért is bántjátok? Hiszen az ő fejüknek is sok gondot okoz a víz. Ma reggel Savu főmérnök, a vízművek igazgatója kétségbeesetten rontott be a szomszédjához: „Kérek egy pohár vizet!” Lapzártakor értesülünk, hogy a vízhiány megszüntetésére a városi tanács elrendelte, hogy a borkereskedők összes hordóit csapra kell tenni s ha ez sem elég, lefoglalják a tejkészleteket és meglékelik a vízért ordító emberi koponyákat. De a magamét nem engedem! (d. e.)

— Legelőháború Kolozsvár határában.

Szerdán a délutáni órákban Kolozsvártól alig néhány kilométerre a Kajántó melletti lombi hegyoldalon Pappfalva lakossága formális háborút folytatott a hegyoldal legelőinek birtokosai ellen. Délután négy órakor ugyanis a lombi hegyoldal birtokosait mintegy negyvenötven főből álló vasvillákkal, kaszákkal és fejszékkel fölfegyverzett tömeg megtámadta, csatározások után kiüzte házaikból a megtámadottakat, a hegyoldalon legelőszó juhnyájukat szétzavarta és formálisan birtokba vette az ott elterülő többszáz holdas legelőt. Egy aszszonyokból álló jajveszékelt csoport a csata színteréről néhány kilométerre levő kajántói vámbázhöz menekült, ahonnan még az esti órákban a közelben levő téglaágyú csendőrkülönítményhez, majd a negyedik kerületi rendőrkapitánysághoz telefonáltak segítségért. Rendőrpátrul vonult ki a lombi hegyoldalba, akkora azonban a hadakozó pappfalviak már elhagyták a meghódított legelőt. A magyar-nádasi csendőrség és a Pappfalva kiküldött rendőrbizottság elfogta a legelőhódító falu több lakosát.

— **Ítélet egy vonatgázolás ügyében.** A kolozsvári ügyészség gondatlanságból okozott súlyos testisértés miatt emelt vádat Szöllösi János kolozsvári vasuti pályáőr ellen, mert a múlt év október havában a szamosfalvi őrháznál állítólag nem engedte le kellő időben a sorompót és ennek következtében egy áthaladó embert a vonat halálra gázolt. A bíróság megállapította, hogy a pályáört gondatlanság nem terheli és azért a vád alól felmentette. A felmentő ítéletet a kolozsvári ítélőtábla mai tárgyalásán helybenhagyta.

* **Székrekedés.** Krafft-Ebing professzor, az idegyógyítás világhírű kutatója, a Ferenc József keserítvétel sok esetben kipróbálta s hatásával mindig meg volt elégedve. (6)

— **Péksztrájk Temesváron.** Temesvárról jelentik: A temesvári pékek sztrájkolnak, mert a megállapított maximális árak mellett nem tudnak lisztet vásárolni.

— **Az élet Kinában.** Egy erdélyi kereskedő, aki nemrégiben jött vissza a mennyei birodalomból, érdekes részleteket mond el a kínai életről. Kinában — mondotta — nem ismerik a vasárnapi munkaszünetet és néhány napon kívül csak az újévet ünneplik. Ünnepek volt a kínaiaknak március 18-án. Ezen a napon minden munka szünetelt. Az emberek ünnepi köntöst huztak, a gyermekek arcát tarkára mázolták. Egész nap isznak és szomszédolnak. Résztvettem egy gazdag shanghai kereskedő ünnepi ebédjén. Kétféle fogás került az asztalra: rántott haluszony, kaosalt, csirkeragu boggyókkal, galambtojás, bőséges sertés, madárfészekleves, nyers halszeletek mártással és tejbenfőzött mandula. De ezek a kínai inyeucségek nem európai gyomornak valók. Érdekes, hogy a galambtojás minél régiebb, annál többet kerül, némelyikért négy-öt dollárt fizetnek, mert a kínainak mennyei élvezetet jelent az ebéd, mint nekünk egy operaelőadás. Étkezés előtt a kínai két óra hosszat cseveg az asztalra kerülő ételekről és csak este kilenckor ülnek asztalhoz és szó nélkül eszik végig a menüt, kellő áhitattal. Asztalbotlás után zene következik, persze szintén kínai értelemben. Legkedveltebb hangszerük az egyhuru hegedű, ez adja a kíséretet az énekeslányok egyhangú dallamához. Ezek az ugynevezett „sing-sang-girls” az előkelő felvilághoz tartoznak és havi keresetük több ezer dollárra rug, azonkívül gyémántokkal és gyöngyökkel ajándékozzák meg őket.

— **Vizhiány Kolozsváron.** A nagy meleg tegnap Kolozsvárra beköszöntött a vízhiány. A városi vízművek is, amelyeknek kibővítésével és rendbehozásával elméletben és tanácsulésen évek óta foglalkoznak, fölmondták a szolgálatot. Több emeleti lakos panasza ment a hatóságokhoz, hogy lakásaikban a vízvezeték nem működik. A hatóságok azt az utasítást adták a vízművek igazgatóságának, hogy csak reggel 6 órától 9-ig, déli 12-től 3 óráig és este 6 órától 9-ig szolgáltatasson vizet, hogy így a rezervoár megteljen, ebben az időben legalább minden házat el tudjanak látni vízzel. Ez az intézkedés meglepetésszerűen jött, leginkább a kolozsvári éttermeket és szállodákat hozta kellemetlen helyzetbe. A szállodások tegnap délelőtt már egymásután keresték fel Moga polgármestert, hogy intézkedjen a vízszolgáltatás érdekében. A polgármester, miután az új rendről a közönségnek nem volt tudomása, az ideiglenes korlátozást megszüntette s elrendelte, hogy az a mai naptól kezdve lépjen életbe. Az új intézkedésről falragaszok útján fogják értesíteni a lakosságot.

— **Álarcos rablók kifosztottak Bukarestben egy kapitányt.** Bukarestből jelentik: Csütörtökön este kilenc órakor álarcos rablók jelentek meg Marian kapitány lakásán és revolverrel kényszerítették a kapitány feleségét, nyissa ki a pénzeszekrényt. A rablók, miután kétszázötvenezer lejt és többszáz ezer lej értékű ékszert magukhoz vettek, eltávoztak. A rendőrség szigorú vizsgálatot indított a tettesek kézrekerítésére.

— **Elfogott posztőcsempész.** Aradról jelentik: Tegnapelőtt éjjel Óváránál a határ közelében a vámőrök egy férfira lettek figyelmesek, aki a vállán nagy zsákot vitt. Igazolatták a gyanús embert, akiről kintunt, hogy Virág Andrásnak hívják, romániai illetőségű, zsákja pedig tele volt finom posztóval és szövettel. Vállalni kezdték Virágot, aki kijelentette, hogy többször csempészett már hasonló módon szövétarut Magyarországból Romániába. A csempészt az árak elkobzására és 7500 lej pénzbüntetésre ítélték.

* **Tapéták a legmodernebb és művészi kivitelben, bársony, selyem és legszebb mintákban kaphatók a Friedmann-féle könyvkereskedésben Kolozsvárt, Fűtér 26. Szobák és lakások tapétázását vállalom. Minták vételkötelezettség nélkül megtekinthetők.**

* **Bürger-gyárak Tg.-Mures vegyészeti osztálya szállít minden mennyiségben terpentint és ásványolajmentes carboneumot.**

* **Orvosi hír.** Dr. Boskovics Henrik fül- és gégeorvos három heti tartózkodásra külföldre utazott.

* **Egészségét biztosítja, ha Brázy sóborszerrel használna.** Kapható mindenütt.

KÖNYVEK

Proféták utján

(Keleti Sándor verseskötete)

A könyvet egy fiatal ember írta, kamasz-éveiből alig kiemeredett diák, tizenhét esztendő. Nem azért mondom ezt előjárónak, hogy elnézést kérjek számára, hanem hogy rámutassak az újonti lelkesedés helyenként való túlzására, amik azonban így is megkapók, mert mesterkéletlenek: fehér, tiszta habja az uroson csapkodó hullámoknak. A „Galut hajnaldala“ ciklusa első versének ime két strófája:

Rohanást rohan már az ősi csatából
És messi lefoszlik a multak köde.
Mázsás sarujával a gátakra gázol
S az ökle feszülve: világ pörölye.
Sötétlő hajának a vad lobogása,
Hogy táncol a szélben, a multakon át.
Sámson Jehovának az isteni mása,
Lerázta magáról béklyói porát.

Tavaszi kapuján dübörögve benyargal,
S inogva inog meg alatta a föld.
Kemény futamára, orkáni robajjal,
Török meg a rács a saruja előtt.
Ledőlnek előtte a százados szálfák,
Remegve lapal meg az erdei vad.
A büszke sasok is dermedve vigyázzák
És megfagy az élet, amerre halad.

A természetet könnyedén, finoman, megéjtő lendülettel rajzolja:

Egy szürke felhő mászik át a légen
Mily lassan jár, tán álmos is szegény,
Mikor tegnap hajnalodott; régen,
Olyan volt mint ficánkoló legény,
Hosszu az ut ám, álmos lett szegény.

Kis égi zugból sápadt le a Hold
Soványgyéren s fakó a világa,
Komor arcán viharköntöst hord
Lombán mozog, szemlejtjét járva
Fakó Hold a viharok lámpása.

Vihar sivit a durva éjszakan
Kialudt a Hold fakó világa,
A mennydörgésnek átzenget a dalán
Tüzes menykők csattogó trillája
S táborház lesz az Égen utána.

Zsoltáros, zsidó áhitatot lehel a „Hazamegyek Napkeletre“ című verse. Mennyi szent fájdalom ömlik belőle!

Nyugat, husom tépte, ette!
S vérem lett az élte nedve.
Északot, Delet nem keresve,
Hazamegyek Napkeletre...

Meggyógyít majd Karmel bércé,
Forró vérem volt a bére.
Ha sivar lesz s elveszek is,
Hazamegyek Napkeletre...

Ott pusztuljak, de szabadon:
Aranylánctól megeresztve,
Nem kell itt kínos, nem kell Élet,
Hazamegyek Napkeletre...

Formára és témára „Izsák zsidó“ című balladája a kevésbé sikerült poémák közé tartozik. Másodkézből való, mert Kiss József-utánzat. Tudjuk, Kiss József balladáit is csak erőltet, lángos-lobogós utánérzése a velejében is magyar Arany János balladáknak. Zsidó költő zsidó témát zsidóan írjon. Szerelmes drámái között a „Szívem kérdez“ című vers megejtő bájjal csillogtatja a gyermekifju tartózkodó nyugtalanságát, holdog fájdalmát. Kédsorság határán, Emberek hulláma, kiáltás a káosz-ból ciklusainak hangja, levegője maga a költő: feltörő, nemes és harmatos.

Szabó Imre

Írók könyvtára. „Írók könyvtára“ címen új könyvkiadóvállalat alakult Bécsben, a vállalat az íróké. Az első sorozat: 1. J. G. Fichte: A tudó-
sok rendeltetéséről. 2. Kassák Lajos: Megjött az este és a bárányok hazaérkeznek. 3. Lengyel József: Ó hit Jeruzsálem... Gábiel Lajos válto-

zásai. 4. Münzer Tamás: Irások és prédikációk. 5. Balázs Béla: A lírai érzékenység. 6. György Mátyás: Misztérium. 7. Upanisada (Szemelvény az ind irodalomból). 8. Barta Lajos: Tavasz mámor (Új feldolgozásban az író előszavával). 9. Herz György: Ne nézzetek alkonyra a hajnalt, ha véres is a fénye. 10. Angelus Silesius: A cherubikus vándor. 11. Lesznai Anna: Ráolvasás. 12. Block: A tizenkettők. Az összeállítás igen szerencsés. Az Írók könyvtárának első könyvei május elején jelennek meg.

Jüddische Musikalische Welt. Ilyen címen jelent meg mostanában Newyorkban az első jüddis nyelven írott zenei folyóirat. Lazarus Manfred kiadó írta a bevezető cikket, amelyben rámutat a jüddis zene különvalóságára, életképességére és fejlődési perspektíváira. Igen érdekes cikket találunk benne a zsidó kántorokról. Az ultramodern zenéről Ornstein ír sok lelkesedéssel.

Josef Klausner jubilál. Dr. Josef Klausner, a kiváló héber irodalomtörténész, aki a zsidó irodalmi kutatást sok becses irányító eszmével és új megvilágítással gazdagította, most ünnepli harminceves írói jubileumát. Klausner husz éven át szerkesztette az odesszai „Haschiloa“ című héber folyóiratot Odesszában. Később Berlinbe került, ahol német nyelven írta meg a héber irodalom történetét. Klausner tavaly óta Erec Jisraeleben él.

Könyvsorozat az ukrán pogromokról. Az első hiteles adatokkal alátámasztott könyv most jelenik meg az ukrán pogromokról Berlinben. A kiadó cég (Ostjüdischer historischer Archive) az irtózatossá váló hullámot minden kommentár, minden színező tendencia nélkül szárazon, adatszertien, az összegyűjtött jegyzőkönyvek, tanúkihallgatások alapján adja ki. A világtörténelem legmeggrázóbb dokumentumainak egyike a könyv, amely bevezető kötete annak a sorozatnak, amely ezt a témát folytatódólagosan fel akarja dolgozni. A Csernikower, az első könyv szerkesztője legközelebb ki fogja adni még az ukránjai antiszemizmusról és annak előkészítéséről szóló adatok tárházát abból az időből, amikor Ukrajnában a forradalom és ellenforradalom lángjai legmagasabban lobogtak, 1917-ben és 1918-ban. Külön kötet foglalkozik majd a Petljura-féle ellenforradalmi pogromokkal, külön a Denikin-hadsereg pogromjaival, amelyeket J. Schechtmann rendez sajtó alá. Schechtmann maga is Ukrajnából menekült családjával. Egyike volt a legkitűnőbb tollu orosz odesszai publicistáknak, aki menekülése után egy fél évig Kisenewben tartózkodott. Egy bizottság élén ő maga is kihallgatta a Dnyeszteren át menekült zsidókat. Annak idején az Uj Kelet egyik Kisenewben járt munkatársa számára ő szolgáltatatta az ukrán borzalmakról szóló feltűnést-keltő riportok adatait. Egy másik kötet, amelyet G. Stief dolgozott fel, a pogromok statisztikáját adja. Ugyanebben a kötetben a pogromban elesettek névsora is fellelhető lesz. Erdekese része a műnek az, amely a zsidó önvédelmi szervezetek megalakulásával foglalkozik. Sok helyütt ugyanis az elkeseredés a zsidó ifjakat földalatti szervezkedésre kényszerítette és sok esetben sikerült is nekik nagy elszántsággal elhárítani a pogromveszedelmet. A kötetek Jiddis és orosz nyelven jelennek meg egyidőben. Rengeteg kép és eredeti okmányok fogják alátámasztani a könyvben leírtak hitelességét. A szerkesztő bizottság tagjai névsorában találjuk S. Dubnow híres zsidó történész nevét is.

Harisnya, keztü és kötött-
árkülönlegességek
eredeti gyári árban

1894 **BLATT**
kötött-szövött áruháza
Cluj-Kolozsvár, Fötér 13

ZSIDÓ KÖZÉLET

A Jehudit mázkir-akciójának eredménye. A Jehudit által kezdeményezett mázkir-akció igen szép eredménnyel indult. Vidékről eddig a következő gyűjtővek érkeztek be: Dési izraelita nőegylet 1740, Jehudit zsidó nők kulturegyesületének zilahi csoportja 625, Bánffihunyadi izr. nőegylet 500 és Kallus Lajosné (Beszerce) egyéni adományja 50 lej. Helyi gyűjtővek: Bran Emilné ivén 235, Grünfeld Baba ivén 154, Boskovits Jolán ivén 115 és Friedmann Idus ivén 60 lej. A Jehudit felkéri mindazokat, akik a gyűjtőveket még nem szolgáltatták be, hogy azokat küldjék be Kertész Mártonné Piata Unirii 9. sz. II. em. lakására. Egyszersmind kéri, hogy e közeleddő ünnepeken folytassák gyűjtéseiket.

Tisztújítást tartott a szászrégeni hitközség. Az utóbbi idők eseményei a zsidó nép minden rétegét gondolkodásra készítik, éppen a kellő pillanatban bocsátotta ki a Zsidó Nemzeti Szövetség felhívását az erdélyi zsidóság politikai és gazdasági egységes szervezkedésére. A szászrégeni hitközségben is megértésre talált ez az eszme és ennek a jegyében zajlottak le pár nappal ezelőtt a hitközségi választások. Elnökké egyhangú lelkesedéssel Rosenfeld Salamon dr. ügyvédet választották, közismert Cionista munkássága ellenére. A zsidóság zöme meggyőződött arról, hogy a Cionisták azok, kik a hitközségi ügyekben is önfeláldozó tevékenységet fejtenek ki. Különben az előjáróságban és a választmányban minden pártnyalat aránylagos képviseletet kap. A közgyűlés tárgyalás alá vette a Zsidó Nemzeti Szövetség átiratát az egységes politikai és gazdasági szervezet létesítésére. Melegen üdvözölte ezt a megpendítést és teljes egészében magáévá tette.

* Elegáns tavaszi ruhákra legújabb divatu hímzések dívatlap szerint gyönyörűen készülnek a „Mühimzó szalonban“ Str. Memorandului 15. (v. Unió-u.) Ugyanott plissirozás, gouvrirozás minden nagyságban.

Róka, kelme, szőrmefestés
és vegytisztítás a legszebb
kivitelben a

„KRISTÁLY“-nál
Cluj. — Telefon 500.

Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban.

Még sehol és soha

nem voltak kaphatók
készen olyan kitűnő

öltönyök,
felöltők,
fluruhák,

1433

mint most

KATZ és MENDEL

cégnél Cluj, Fötér 10. szám.

Szövetek nagy választékban.

Eredeti gyári
árak!

Eredeti gyári
árak!

„HELIOS“

kötött-szövött árúgyár lerakata
Cluj, Piata Unirii
(Fötér)

7.

Óriási választék kötött és szövött
árúgyárban, harisnyák és keztüükben!

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

PALESZTINA-MUNKA

A koloniák életéből

(Kolozsvár, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A koloniák helyzetéről és újabb eseményeiről kaptuk a következő tudósítást Jeruzsálemből:

Petach-Tikva vendége

Kedves vendége volt az elmúlt ünnepen Petach-Tikvának Aziz Domet, a híres zsidó-barát arab költő, a „Jozsef Trumpeldor“ szerzője meglátogatta Petach-Tivát. Megtekintette az összes kerteket és ültetvényeket. Onnan továbbment az összes judeai koloniák meglátogatására, amelyek igen kellemes benyomást tettek reá.

Jó termés

Zichron Jakob gazdasági bizottsága egy szőlő- és olajértékesítési szövetkezetet alapított a Brandeis-csoport bankja támogatásával. Az idén sok szőlőültetvény felszabadul az orla-talalom alól, amelyek szép termést ígérnek. Különösen sikerült a szeszam, kukorica és árpa. A gazdák szerint sok esztendő óta nem volt ilyen jó termés.

Ültetvények

Nahlulban ültettek sevat havában 35.000 enkaliptuszt 350 dunamnyi területen, adar hóban 28.000 amerikai fajsziót 130 dunamon és mintegy ezer különféle gyümölcsfát. Az ültetvények mind megfogamzóttak. Összesen művelnek körülbelül 4000 dunamot, amiben van szántóföld, ültetvény és vetemény. Az ideai termés közepes.

Harminc bevándorló család egy faluban

Kfar-Tábor, bár távol fekszik a galileai városoktól és a Jezreel-völgyi vasuttól, mégis nagy fontossággal bír a jövőre és egy pár közut felépítése után az emek-jizreeli új telepnek központja lesz. Az új népszámlálás szerint 370 lakosa van, gazdák és jemenita munkások. A levegője nagyon egészséges. Az arab szomszédokkal igen barátságos a viszony. Félóránnyira a falutól emelkedik a Tábor-hegy, melynek tetején a meglévő két keresztény templom mellett most épül egy harmadik, óriási, római stílusú épület. A faragott köveket Olaszországból hozzák és egy kőnek a felszállítása két fontba kerül. A tavalyi dohánytermelés sikere arra buzdította a gazdákat, hogy az idén még jobban terjesszék ki a termelésnek ezt az ágát. Az ideai gabonatermés is szépen sikerült. A cionista vezetőség tárgyal a faluval 30 új bevándorló család elhelyezése ügyében.

Nyugalom a határon

Metulában, Tel-Cháj és Kraf-Gileadi telepeken, melyek az ország legészakibb zsidó községei az utóbbi időben nyugalom uralkodik. Kemalbek, a környék befolyásos sejkje barátságosan viselkedik a zsidók irányában és ennek befolyása érezhető az ottani arabok viselkedésében. A határon túlról jövő betörések is megszüntek, mert a sziriai francia közigazgatás erős kézzel rendet teremtett a határ mentén.

A csehszlovák kolónia fejlődése

A muriszi csehszlovák kolónia fejlesztésére az utóbbi időben félmillió csek koronát gyűjtöttek Csehszlovákiában.

Erec Jisrael a prágai kiállításon. Jeruzsálemből jelentik: A prágai nemzetközi kiállításra tudvalevőleg meghívták a cionista komité utján mindazokat a palesztinai mezőgazdasági és ipari vállalatokat, amelyek termékeiket be akarják mutatni. A komité már összeállította azoknak a listáját, akik a kiállításon részt akarnak venni. Bort, a Mikvé-Jisrael, a Karmel és a Mizrahi vállalatok küldenek. Cukorkaárut a Tel-Avivban működő Magadgyár, méz-fajtákat a Gellilai cég (Chedara és Mikvé-Jisrael), csokoládét, a tel-avivi Raanan vállalat, olajat a Zichron Jakob társulat, mákolajat a tel-avivi Breszlau cég, citrinolajat, marmeládót és narancsot a Bravermann cég (Tel-Aviv), szappant a haifai Semenvállalat, gyergyát a jaffai Szehá, dohányt a Mikvé-Jisrael és Rison le Cion-beli gazdaságok küldenek. Bemutatnak a sóstengerből nyert természetes aszfal-

tot, konyhasót, továbbá különböző kikészített bőröket, amelyeket a Sapiró cég állít elő Tel-Avivban. Játékarut Jeruzsálemből állítanak ki. Litografiai munkákat a „Grafika“ jeruzsálemi cég fog kiállítani. Érdekes kiállítási tárgyaknak ígérkeznek a jeruzsálemi karnak és különböző házápitési és parcellázási tervek.

A haifai technikum. Jeruzsálemből jelentik tudósítók: A haifai technikum ez évi október havában megnyílik. Ugyancsak a jövő tanévben nyí-

lik meg a haifai főreáliskola internátusa. Az internátus a legkiválóbb tanügyi szakérők vezetése alatt áll. A telavivi felsőkereskedelmi iskolában az ideai tanév végén lesznek az első érettségi vizsgák. A haifai reáliskolai internátust olyan méretűre építették, hogy befogadóképessége ne csak a palesztinai, hanem a galut zsidó tanulótársaságának is elegendő legyen. Az internátusba való felvétel feltételeiről a haifai főreáliskola igazgatósága ad közelebbi felvilágosításokat.

KÖZGAZDASÁG

Csak a külföldi tőke segíthet*

Romániának jelenleg legfontosabb gazdasági problémája, hogy a lejt az állandó eséstől megmentse. A kormány részéről történnék is különböző intézkedések a lej megszilárdítására, de amint látjuk, az eredmény nem megfelelő. A legutóbb kibocsátott devizarendelet is a lej megszilárdulását célozta, a kormány a lej külföldi értékelésére oly káros belföldi spekulációt akarta megsemmisíteni. A devizarendelet kibocsátása óta azonban a lej nem hogy javult volna, ellenkezőleg állandóan romlik. Ezelőtt másfél hónappal, tehát a devizarendelet kibocsátása napján a leit Párisban 7-90-nel jegyezték és most 7-15 az árfolyama.

A lej fokozatos esése beigazolta azok aggodalmát, akik félték, hogy a devizarendelet következtében a lej a külföldi pénzpiacokon esni fog. Azonkívül a devizarendeletnek igen nagy hátránya, hogy a lejt a legszámottevőbb külföldi tőzsdéken retorzióképpen nem jegyzik. Ennek következtében a lej árfolyamalakulása a francia frank ingadozásától függ. A lej esése a pénzhiányt még fokozza. A parasztság még most sem hajlandó pénztintézetekbe tenni a pénzét, mert nincs hozzá bizalma. Arra most gondolni sem lehet, hogy a parasztoknál levő néhány milliárdot kitevő lejt közforgalomba lehessen hozni. Azt sem lehet szerencsés gondolatnak tartani, hogy az állam a pénzinség megszüntetésére boccsáson ki új fedezetlen bankjegyet, mert ez a lej esését még jobban elősegítené.

A pénzügyi kormány is ezen a nézetben van, semmilyen körülmények között nem hajlandó új bankjegyet kibocsátani. Ezt a pénzügyi politikát csak helyeselni tudjuk. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kormány az ipar és a kereskedelem fejlődésére oly káros pénzhiányt ne szüntesse meg. A pénzhiány megszüntetésére a kormánynak a legelső teendője, hogy a Banca Nationalánál kieszközölje, ne görögítsen oly nehéz akadályokat a visszelszámítolás elé. Jelenleg a bukaresti nagybankok kapnak visszelszámítolást, a csatolt területeken levő kisebb bankok közül alig egy néhány kap. A Banca Nationala páncélszekrényében fekvő néhány százmillió a forgalombahelyezésre nagyon sokat segítené a helyzetben. A kormánynak kötelessége a Banca Nationalánál ezt a kérdést rendezni.

Azonkívül szükséges, hogy a kormány hagyjon fel az eddigi nacionalizáló politikájával. Románia jelenleg nincs abban a helyzetben, hogy a gazdasági életét kellő tőkével ellássa és ezért a külföldi tőke segítségét kell megnyerni. A külföldi tőke térfoglalása ellen azt szokták felhozni indokul, hogy a tőke jövedelme külföldre fog vándorolni. Ez igaz lenne, ha a külföldi tőke csak a mód nélküli nyereszkesedés céljából jönne Romániába, mint

*Közöljük a cikket, bár nem mindenben azonosítjuk magunkat tartalmával. Az ország gazdasági életének talpraállítását nem lehet elvárni a külföldi tőke beözönlésétől és ennek nyomán az itt termelt polgári haszonnak kiszivárgásától. A lej belső értéke a beváltást követő harmadfél év óta valóban csökkent, anélkül, hogy a 12-8 milliárdnyi forgalomban levő bankjegykészletet különösebb tempóban fokozták volna. Csakis a termelés szabadságával, a kényszerrendszabályok megszüntetésével az államnak a gazdasági életet istápoló tendenciájával lehet pénzünk itthoni bevásárló erejét és külföldön való megszilárdulását elérni.

ahogyan azt Jugoszláviában tette és teszi ma is. Ha a kormány megfelelő garanciákat kap, akkor egész nyugodtan megengedheti a külföldi tőkének a részvételét a gazdasági életünk reorganizációjában. Itt gondoljunk csak a kihasználatlanul heverő természeti kincsekre (földgáz, vizierő, a vasutvonal hiány miatt megközelíthetetlen erdőségek), amelyek a kellő kiaknázás mellett rövidesen iparállammá fejlesztesné Romániát.

A kormány gazdasági politikája következtében a drágaság is állandóan növekszik, a kivételnek pedig különösen az utóbbi időben állandóan csökken. Ennek következtében kereskedelmi mérlegünk passzív. De ugylátszik, mindezek még nem elég argumentumok arra, hogy a kormány belássa gazdasági politikájának helytelenségét. (1-a)

Az iparügyi kongresszus főadatai. Az

iparügyi kongresszusra Erdély és Bánát közigazdasági tényezői pénteken Bukarestbe utaztak, ahol szombaton külön tanácskozássra ülnek össze és megvitatják azokat a javaslatokat, amelyeket a kongresszus elé terjesztenek. Kolozsvárról Groza volt miniszter, dr. Evián, dr. Deleu, dr. Farkas Mózes, Diamant mérnök, dr. Szántó Miklós, dr. Weisz Sándor, dr. Böszörményi Sándor, a munkaadók szövetségének főtájkára utaztak Bukarestbe, ahol a bánáti, körösvidéki és máramrosi nagyipar képviselőivel fognak találkozni. Dr. Groza Péter munkatársunk előtt kijelentette, hogy a kongresszuson Erdély munkáltatói a brassói gyűlés határozatainak értelmében fognak részlőlni és nem kis grávmenekkel fognak előhozakodni, hanem magasabb szempontból, az ország konszolidációjának, gazdasági fejlődésének lehetőségei szempontjából fognak rámutatni arra a vetékedésre, amely ma a regátiak részéről Erdély ipara ellen folyik, a legtöbb esetben persze kormánytámogatás mellett, az erdélyiek és a kapesolt részek iparának rovására. A kongresszuson fálhozandó konkrétumoknak a kormányt jobb belátásra kell bírniok és amikor a hadsereg vagy más nagyobb állami üzem, mint a CFR. ellátásáról van szó, az államnak nem szabad olyan árakat kényszeríteni a termelőkre, amelyek miatt a termelésnek fejlődésében meg kell akadnia. Az államhatalom erre nem is jogosult, elfekintve attól, hogy jó politika csak az, amely a közérdeket és nem egyes rétegek érdekeit szolgálja. A kereskedelem és ipar guzsbakötése gazdasági és állami katasztrófiára vezet. Az elméleti gazdaságpolitikát helyettesítenie kell a reális politikának és hibáztatja a termelő kategóriákat is, amelyek még nem ébredtek hivatásuk öntudatára és ahelyett, hogy átfogóbb közigazdasági érdekből összetartóan és a kérdéseket kollektív uton intéznék el, erőiket széjjelforgálcsova, egymás ellen dolgoznak. Reméli azonban, hogy a kongresszus munkája az egység feladatának megoldását egy lépéssel előbbre viszi.

Az erdélyi és bánági vendéglősök kongresszusa. Brassóból jelentik: Az erdélyi és bánági vendéglősök, szállodások, kávéosok, korcsmárosok és cukrászok szövetsége második kongresszusát tegnap tartotta meg Brassóban. Az ülésen megjelentek Hodor Victor prefektus és Socaci Emil polgármesterhelyettes is. Az ipari, kereskedelmi, munkaügyi és belügyminisztériumot egy-egy vezérigazgató képviselte. A napirenden a vendéglős ipar általános sémelmei, a munkáskérdés, a záróra egységesítésének a kérdése a zeneadó és a tanoncoktatás reformja szerepeltek. A kongresszus határozatilag kimondotta, hogy a szövetség minden nagyobb városban tanoncothont létesít.

Féláru utazási kedvezmény a budapesti mintavásár látogatóinak. A kereskedelemügyi minisztérium értesítette a kolozsvári kereske-

delmei és iparkamarát, hogy a budapesti mintavásárra utazók számára CFR. menetdíjkezdvezményt ad. A kedvezmény ötvenszázalékos. A különvonat a napokban indul, körülbelül négyszáz kereskedővel. A jelentkezők mindenirányban való tájékoztatását dr. Kiss Béla kanarai titkár intézi.

A Sfátul közgyűlése. A kereskedelmi tanács vasárnapi közgyűlésére Toma Dobrescu, a bukaresti központi Sfátul alelnöke vezetésével öttagú küldöttség érkezik Kolozsvárra. Szombaton délután a küldöttség — Kolozsvárra való érkezése után — a Sfátul kolozsvári vezetőivel közös értekezletet fognak tartani, hogy a jövő akciókra nézve már a közgyűlés előtt megállapodjanak. Az elnök személyének megválasztása körül ezideig differenciák nem merültek fel és így valószínű, hogy dr. Evián lesz továbbra is a kolozsvári Sfátul elnöke. Alelnökként Pop Szever és Rózsa Mór neveit említik. A Sfátul egyébként ma kapta meg a hadtestparancsnokságnak olyan értelmű engedélyét, hogy husz tagig a választmány tagjai, bejelentés nélkül gyülekezhetnek.

Átszervezik az Erdélyrészi Faegyesületet. A brassói országrészi fások közgyűlése elhatározta, hogy a faegyesületet roorganizálja. E határozat végrehajtásának első lépése, hogy megszüntetik a főtitkárságot és helyébe központi ügyvezető igazgató fogja a fatermelők ügyeit irányítani. Az igazgató személyére nézve ezideig döntés még nem történt, ideiglenesen Jahoda A. Károly vállalta az átszervezés munkáját. E körül csakis a tagok támogatásával lehet eredményeket elérni. Az átszervezés iránya különben is az, hogy a fások egyesületét igazi altruisztikus közületté tegyék. Tekintet nélkül az egyéni érdekekre, az egyesületnek magasabb közgazdasági érdekeket kell istápolnia és pedig olyan irányban, hogy egyetlen szakma érdekei ne kerülhessenek túlsúlyba a másik rovására. Jahoda Károly egyébként már a CFR. tüzfazsük-ségletének ügyeivel foglalkozik és van rá remény, hogy a vasutigazgatóság intranzigens álláspontját meg fogja változtatni, úgy hogy nem kerül sor arra az elkeseredett válaszra, amit a fások a CFR. vagon beszüntető szankciójára adni akarnak, nevezetesen, hogy ők is beszüntetnék üzemüket.

A Faegyesület brassói körzetének választmányi ülése. A napokban tartotta meg a brassói fakörzet Schauer Ernő elnöklésével és a tagok teljes részvételével választmányi ülését. Pálmai Béla a fakongresszus határozatait ismertette, majd az egyes körzeteknek az egyesületi költségekhez való hozzájárulási aránya tekintetében adta elő jelentését. Sziklás József a tüzfazsük-ségletéhez való hozzájárulásról adta elő a körzet megbízásából szerkesztett javaslatát. Az előadói jelentések, valamint a zárszámadás és költségvetés letárgyalása után a tagdíjkiadó bizottságba Reichfeld J., Herzog S., Sziklás J. és Marmorstein Lajost, a felszámolási bizottságba Steinberger Viktor vezérigazgatót, Pálmai Bélát, dr. Bajkó Zsigmondot és Pollák Hermant választották be.

A mai valutapiac

Zuhan a lira Zürichben. Még tart a nyugati devizák lanyhulása. Javul a cseh korona és a dinár

(Kolozsvár, május 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mai zürichi nyitásnál az olasz lira a legutóbbi 2680-as árfolyamról 2650-re zuhant. A zürichi esés hírére a kínálat megnövekedett, ennek következtében már 1015-ért is lehet kapni.

A nyugati devizák lanyhulása ma is tartott. Kereslet az állandó lanyhulás miatt a minimálisra csökkent.

A cseh korona a mai zürichi nyitásnál ismét javult két ponttal.

A dinár is emelkedett Zürichben két és fél pontot. Belöldön a tegnapi 2-ös árfolyamról 2-10-re emelkedett.

A márka Zürichben megszilárdult, azonban a berlini tőzsdén nem biznak a javulásban. A kül-

földi devizák, különösen a dollár állandóan emelkedik.

Irányzat: A nyugati devizákban lanyhulás, cseh koronában és dinárban emelkedés, márkában esés.

Május 11-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

3300—3500 magyar koronát,
18700—18710 német márkát,
0-47—0-47 $\frac{1}{2}$ dollárt,
33500—33750 osztrák koronát,
9-22—9-22 $\frac{1}{2}$ olasz lírát,
7-17—7-18 francia frankot,
2-67—2-67 $\frac{3}{4}$ svájci frankot.

Valutapiac május 11-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1346, London 961, Newyork 208 $\frac{1}{2}$, Róma 1015, Zürich 3770, Prága 625, Bécs 29-85, Budapest 4-20, Berlin 69.

Bukarest. Valuták: Márka 80—85, léva 153—156, török lira 130—133, font sterling 973—976, francia frank 1405—1415, svájci frank 3750—3800, lira 1005—1010, drachma 265—275, dinár 205—210, dollár 209—209 $\frac{1}{2}$, napoleon 795—805, osztrák korona 29 $\frac{1}{4}$ —29 $\frac{1}{2}$, magyar korona 390—410, cseh korona 612—616, lengyel marka 52—54.

Zürich. Nyitás: Berlin 150, Newyork 556 $\frac{3}{4}$, London 2565, Páris 3670, Milano 2650, Prága 1652, Budapest 10 $\frac{1}{2}$, Belgrád 582 $\frac{1}{2}$, Bukarest —, Varsó 118 $\frac{1}{2}$, Bécs 78, Bécs bélyegzett 78.
Berlin. Nyitás: Róma 1860, London 178000, Newyork 38650, Páris 2550, Zürich 6940, Prága 1150.

KERESKEDELMI HITELINTÉZET R. T.
CLUJ—KOLOZSVAR, PIATA UNIRII (VOLT FOTER) 20 SZ.

Elvállal a külföld bármely piacára kifizetéseket napi vagy fix áron, vásárol devizát és effektív valutát a legelőnyösebb feltételek mellett

SPORT

A vasárnapi program. A szezon derekán vagyunk, az egyesületek teljes erővel dolgoznak a bajnoki pontokért. Vasárnap ismét két fontos bajnoki mérkőzés kerül lebonyolításra. Négy órakor az Universitatea—CFR, hat órakor a Haggibbor—KMTE. Nem tudjuk, hogy a CFR csütörtöki lelkesedése, mely fontos pontot juttatott a csapatnak, nem szalmaláng-e, mert ha igen, a győzelem az Universitatea részére biztos. Ha azonban a CFR megismétli csütörtöki lelkes játékát, sok reménye van a győzelemre. A Haggibbor—KMTE mérkőzésen a munkáscsapat az előrelátható gólok számát igyekszik majd csökkenteni. Ezt megelőzőleg az Academia—Spárta másodosztályu bajnoki mérkőzés kerül lebonyolításra. A CFR—Universitatea mérkőzés bírja Nagy Lajos, lesz, míg a Haggibbor—KMTE mérkőzést dr. Valtian fogja vezetni. A Haggibbor vasárnapi összeállítása: Sugár; Pollák, Lázárovics; Virág, Braun, Jakobi; Rosenberg, Ankrant, Mózes, Reményi és Nyul. A második csapat, mely délelőtt 10 órakor játszik a KMTE II. ellen a szövetségi díjért, a következőképpen áll fel: Rosenfeld; Feuermann, Weisz Béla; Baumzweig I., Gombos, Rosenberg; Rimóczi, Bernát, Baumzweig III., Baumzweig II., Katz. Az ifjúsági csapat összeállítása: Sámson; Mund, Diamantstein; Weisz, Klein, Macala; Gidáli, Hirsch IV., Geiszt, Hirsch III., Fuchs. Az ifjúsági mérkőzés kezdete fél 2 órakor lesz.

Külföldi eredmények. MTK—WSC 3:2 (2:2). Amateur—Spárta (Prága) 5:3 (5:2). Az Amateur ezzel a győzelmével a legjobb európai csapatok közé emelkedett. Törökvs—KAK 4:0 (1:0). A kecskemétiak veresége nagy meglepetést keltett, mert nemrég a budapesti VAC-ot 2:0 arányban legyőzte. A mérkőzést huszezer főnyi közönség nézte végig. A Törökvs ezzel a győzelmével a

magyar kupamérkőzések döntőjébe került és legközelebb az UTE-vel fog játszani.

A MAC országos atlétikai versenye. A MAC országos atlétikai versenyt rendezett. Nagy feltűnést keltett Somfay (MAC) négyszázméteres gátfutása, amelyet 56-7 másodperc alatt tett meg. Ez az eredmény országos rekord.

***Tennisz és uszófelszerelések,** tornacikkelt nagy választékban érkeztek Sugár & Co. sportáru házába Cluj, Calea Victoriei 5. (v. Kossuth Lajos utca.) Tenniszütők hurozását és javítását vállalja. Kérjen árjegyzéket.

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

Bajazzók. Tegnap este két vendégművész volt a kolozsvári Magyar Színházban, amely ez alkalommal Leoncavallo: Bajazzók című operáját hozta színre. A címszerepet Burián Károly, a budapesti Operaház tenoristája énekelte. Régi csengésű, szép hangja jobban érvényesült, mint a koncerten, amikor némi fáradtsággal küzdött. A közönség zajosan tünepelte Buriánt, akinek méltó partnere volt Aca de Barbu. A drámai tehetségtől művésznő tökéletes volt Nedda szerepében, amellyel a Román Operában is óriási sikert aratott annakidején. Kitűnően iskolázott, szélesskálajú hangja a legfelsőbb regiszterekben is csodás könnyedséggel csengett. Sikerét nagyban fokozta színes és kifejező játéka, ami más énekesnőknél obligátul hiányzani szokott. Tonio szerepében Sugár Frigyes volt elsőrangú, míg Ruvinsky Rafael kis szerepében is pompás Beppo volt. A zenekart dr. Bródy dirigálta.

Heti műsor

Szombaton d. n. 3 órakor: János vitéz. (Olcsó hely-árakkal. Sorozatszám 386.)

Szombaton este 7 órakor: Hoffmann meséi. (Sándor Erzs. kamaranékesző harmadik vendégjátéka. Felmelt helyárakkal. Bérlet 129 szám. C. Előadás kezdésén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. Sorozatszám 387.)

Szombaton este fél 11 órakor: Kaméliás hölgy. Rendes helyárakkal. Sorozatszám 388.)

Vasárnap d. n. 3 órakor: Mágnes Miska. (Olcsó hely-árakkal. Sorozatszám 389.)

Vasárnap este fél 8 órakor: A suhanc. (Operett-rep-eriz 2-odszor. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 130 szám A. Sorozatszám 390.)

Vasárnap este fél 11 órakor: A fenevad. (Ujdonság 5-ödször. Rendes helyárakkal. Sorozat szám 391.)

Hétfő este: A Bajadér. (22-edszor. Rendes helyárakkal. Bérletszünetben. Kolbayval, Virággal, Neményivel, Berkyvel. Sorozatszám 392.)

Sándor Erzs. és Burián együttes fellépése a Magyar Színházban. Mindkét név külön-külön is eseményszámba megy. Egy színlapon együtt bármely világvárosban is szenzáció számba menne. A kolozsvári Magyar Színház igazgatóságát dicséri, hogy sikerült a két művészt együttes vendégszereplésre megnyerni. Sándor Erzs. és Burián — így szól a színházi hír — a jövő héten a „Bohémek” c. Puccini operában együtt lépnek fel. A nem mindennapi művészi esemény napját a színház igazgatósága már a napokban publikálni fogja.

A mozgók műsora:

Egyetem mozgóban szombaton és vasárnap szenzációs cirkuszdráma kerül színre: Borzalmas gyilkosság a varietében. **Uránia-mozgóban** szombatra és vasárnapra: Fellah, az elhagyott gyermek. van kitzúze. **Apollo-mozgóban** szombaton a Cigány-szerelme című erkölcsdrámát, vasárnap pedig a Tanját fogják bemutatni Lya Marával.

RÓTH cipész

OLUJ,
Str. St. O. Iosil

volt
Szép-
utca

Rothmann Márton szabókellékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. rövidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postáseszközök

TUNGSRAM A legjobb villanykörte Mindenütt kapható!

"TACAMUL"

EZÜSTARUGYAR
 CLUJ-KOLOZSVAR, Str. Avram Iancu
 volt Petöfi-utca 3

Ezüstöt
a legmagasabb áron veszi!

Gyárt evőeszközöket, dísz tárgyakat
 csak viszonteladóknek

Telefon 4-82. Sürgőnycim: Tacamul Cluj

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é.
 fürdőközönséget, hogy

Félixfürdő

שלח vendéglőjét új kezelésben,
 a nagyváradai rabbinátus által kiküldött
 משימה felügyelete alatt a mai napon
 megnyitottuk.

5584

A Fürdőigazgatóság.

Modern kényelem! Elsőrangú konyha!
Figyelmes kiszolgálás!

BUTORÜVEGEKET, TÜKRÖKET
 Lloyd 1479
 Barok, csillag és virágcsiszolással
 valamint adott rajzok után
 művészi kivitelben készít

HUNWALD, üvegciszoló és tükörgyára
 CLUJ-KOLOZSVAR, Str. Vlahuta (v. Bolyai-utca) No. 3.
 Hibás tüköröket újra fonsoroz o o o

ROTTMANN KÁROLY ÉS TÁRSAI R.-T.
 TIMIȘOARA-TEMESVÁR

RUM ÉS LIKÓRGYÁR
COGNAC FŐZDE

KIRÁLYI UDVARI SZÁLLITÓK

GYÜMÖLCSPALINKA TER-
 MELÉS BORNAGYKERESKE-
 DÉS, SZESZSZABADRAKTÁR
 SZESZDENATURÁLÓTELEP. 1364

Irodaberendezések
Kopenetz gépjármű asztalosműhely-
 ben olcsón szerezhetők be

Cluj, Honvéd-utca 92

Parókákat
 és mindennemű hajmunkát, hajfestést,
 kifogástalanul és jutányosan készít

Paula hölgyfodrász és manicursalon
 Cluj, Szentegyház-utca 15. sz.
 1437 Ugyanott babaklinika is van.

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid-, nürn-
 bergi-, díszmű- és játékaru nagykereskedése

NUSSBAUM TESTVÉREK
 TG.-MUREȘ MAROSVÁSÁRHELY

Telefon interurban 200

Eladás csak viszonteladóknek!

MAROSVÁSÁRHELY
 legelőkelőbb és legolcsóbb
 bevásárlási forrásait

LANCZET M. FIAI
 FÜSZER, VAS, RÖVID-
 ÁRU. Sürgőnycim: LAN-
 CZET. Telefon interur-
 ban 511. Tg.-Mures. 1445

Engros

Kötött, szövött és norinbergi árúk nagy-keres-
 kedése Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

Schönberger, Spitz & Co.

Lang & Comp. termény, liszt,
 gabona, új és
 használt zsákok vétele és eladása. Zsákkölcsön-
 zés! Tg.-Mures-Marosvásárhely. Telefon 289.

teherautókra minden méretben kaphatók

Emil Blaga
 autóraktárában Cluj

Kivánatra árjegyzékkel szolgál

DEUTSCH & BRAUN
 textiláru
 nagykereskedés

Tárgu-Mureș, Piața Reg. Ferdinand
 (Fötér) 52. Telefon 273

SZÜCS DEZSŐ
„CSILLAG” ÁRUHÁZA

Tárgu-Mureș—Marosvásárhely. Női
 és férfi divatárunkban a legolcsóbb!

Palma

Kaucsuktalp és kaucsuksarok
 tartósabb a legjobb bőrnél!

Radio hirdetés

Időt és pénzt takarít meg

PIRELLI CORD

autogummit vesz
EMIL BLAGA-nál, CLUJ
Piata Stefan cel Mare No 3. Telefon 2-70
Kívánatra árjegyzékkel és leírással szolgál!

GÁRDI és TÁRSA

fényképezési műtermek
Cluj-Kolozsvár, str. Saguna
(v. Bartha Miklós-utca) 13

Portrék,
gyermekfelvételek,
nagyítások

Telefon 81. **Ládagyár** Fióküzlet: Egeren

Mindenemű ládákat és fadobozokat összeszegezve és szétszedett részeken megrendelésre azonnal készíti és szállítja a legolcsóbb napi áron

Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernauti (volt Kajántól-ut) 1 szám

Exportját és importját

Románia, Magyarország,
Ausztria és Németország

között határidővel és legolcsóbb fix
díjtelek mellett csak

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vál-
lalata tudja lebonyolítani.

Központ: Cluj, Piata Unirei 26.

HÁZAK Wien I, Rottenturnstrasse 27 Buda-
pest, VII., Rákóczi-ut 6., VII., Dohány-utca 3.
Oradea Mare, Rákóczi-ut 24. Brasov, Kapu-
utca 61. Arad, Simonyi-utca 18. Orsova, Duna-
part. Szolnok Madách-utca 1. Expoziturák:
Bruck, Hegyeshalom, Eger, Biharkeresztes,
Békéscsaba, Curtici, Kötégyán, Biharpüspöki.

Fuvarlevél feülvizsgálati iroda
Speciális dunai forgalom!

Figyelem!

Figyelem!

„BOHN”

féle zombolyat cserép össze nem tévesztendő bármely más gyártmányos
cseréppel. A kizárólagos képviselő HOLLÁNDER MIKSA temesvári
fakeskedő bírja. KÉRJEN MINTÁT ÉS ÁRAJÁNLATOT!

Bohn Téglagyár Zombolya

Izrael Dezső szücsmester

Megérkeztek a legutolsó divatu
szőrmeárak. Szőrme és molghár
elleni védőintézet. Javítások és
átalakítások a legutányosabb
árban pontosan készülnek

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35

Bürogyári,
BŐRDISZMŰGYÁR
TELEFON:
BETERURBAN, 6.

**BŐRÁRUIPARI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**
SÁTMÁR.
NAGYROMÁNIA ELSŐ ÉS
LEGNAGYOBB BŐRDISZMŰ,
BŐRÖND ÉS TÁSKA ÁRU-
GYÁRA.

Coloniale Kereskedelmi R.-T.

Ajánlja: Fűszer, gyarmatáru, export-import
cikkeit! A Temesvári Műmalom Concernhez
tartozó összes málmok listájának toleranciáit

Marosvásárhely

CASSA DE ECONOMIE

AGRAR

Saját tőke
24.000.000 lei.

TAKARÉKPÉNZTÁR
TÁRGU-MUREŞ

FIÓKINTÉZETEI:

Csiksztereda, Gyergyószentmiklós, Parajd, Kézdi-
vásárhely, Marosiudás, Nagyenyed, Nyárádsze-
reda, Sepsiszentgyörgy, Székelykeresztúr,
Székelyudvarhely.

Devizaengedélye alapján a külföld minden pla-
cára átutalásokat a legutányosabbban eszközöl.
Kiállít az összes világpiacokra csekkeket
és hitelleveleket.

Külföldi értékre szóló csekkeket fizetés végett a
vámhivatalok is elfogadják.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával. Taka-
rékbevételeket előnyösen kamatoztat és felmondás
nélkül fizet vissza. Kölcsönöket nyújt váltóra és
folyószámlára. Nagyobb szabású finanszírozásokat
vállal. 5547

Mégis csak legjobb a

**„RASOL
IDEAL”**

késnélküli borotváló por, amely az ország
legrégibb gyártmánya.

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi
a legerősebb) 1/4 és 1/2 kg.-os szép kivitelű
csomagolásban. 1481

5 kg. vétel franco-franco lei 130.—, kisebb
mennyiségben lei 30.— kg.-kint. Hozzá-
való csontkés darabonként lei 17 és 25

Óvakodjunk az ártalmas összetevőkből ösz-
szeállított utáztatottól. Csak az „Ideal”
leírása a valódi, melynek jóságáért felelős-
séget vállalok.

Rozling József fodrász

Cluj, C. R. Ferd. 30. (a nagy vashíd mellett).

Főelárusítóhelyek:

Glanczmann, Adolf
illatszertár
Sighetul Maramures

Jungreis Miksa
Bucuresti
str. 13 Septembrie 54

Rosenzweig Jakob
illatszertár
Dej

Max Sporn
Cernauti
Piata Dacia 3

valamint minden drogériában kapható.

1543

Rosenzweig E.

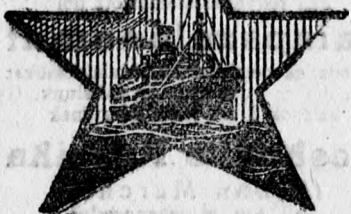
**Mellfűző
különlegességek
és rövidárak
raktára**

**Cluj,
Str. Reg. Maria 6**

Jämper selyem dekája L. 13.50

**CHARGEURS
★ REUNIS ★**

ARGENTINA BRAZILIA

Legnagyobb francia
Délamerikai vonal
Vezérképviselőt Nagyrománia részére
ADOLF SALOMON FIA

Bucuresti, Str. Paris 14
Hajóra szállás:
Hamburg, Havre és Bordeaux-ban
Kitünő kiszolgálás, nagy kényelem, elsőrangú ellátás,
gyors utazás, külön kajütök. 1542

BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

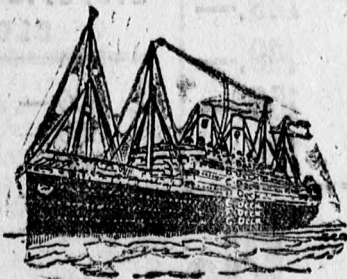
M. Embiricos & Co.

Bucuresti, Strada Paris 1, ■ Constanța direkt New-York

Állandó félhavi hajójáratok a legnagyobb tengereken luxuszószókkal, melyek Constanța kikötőből indulnak

„King Alexander“
„Megali Hellas“

Átszállás és vesztegzár nélkül
Az utazás tartama 16 nap

„Constantinople“
„Themistokles“

Hajóflottánk 56 saját hajóból áll
Az utazás tartama 16 nap

Értesítés:

Érdeklődőknek, akik Amerikába utazni óhajtának tudatjuk, hogy 1923. január 22-én kezdődik meg az utazások iktatását az egyedül amerikai vízum elnyerésére. E célból szükséges minden érdeklődőnek Bukarestbe való utazással információk beszerzése végetti idő vesztésénél, hanem forduljanak teljes bizalommal irodánkhoz, beküldve a vízumhoz szükséges következő okmányokat: Utlevél, születési erkölcsi bizonyítványt, házasságbejelentést, az amerikai rokonok meghívását és 4 aláírt fényképet. Ezek alapján megszerezhető a szükséges iktatószámot a vízum megadásának napjával a sorrend csatló elvezetésének elkerülésére.

King Alexander luxuszószó Constanța kikötőbe érkezik június 2-án és az új quota terhére induló első szállit-mánnyal közvetlenül New-Yorkba június hó 4-én indul. Pontos, lelkiismeretes és érdeklődők felvilágosításokkal és prospektussal készséggel szolgálunk.

M. EMBIRICOS & CO., Bucuresti, Strada Paris No. 1.

Ágyag és Vegyipari Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontzsirt, mütrágyát, szappant, kocsikenőcsőt, gépszirt, téglát stb. Vesz: csontot, száraz és vizes húsleves, nyers és olvasztott faggyut

M E G N Y I L T Dr. Blumenfeldné és Deésy Gizella **M E G N Y I L T**
gyermek és leánykaruha szalonja
Strada Regina Maria (v. Deák F.-u.) 42. sz. alatt
Kész modellek és mérték utáni rendelések jutányos áron. 5522

Táblatüveg, demyonok

korcsmai és mindennemű üvegárak nagyraktára

Péter és Schwarcz

Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34

1518

Legelőnyösebb beszerzési forrás

Ősz haja

visszakapja eredeti színét a

Hajregenerator

néhányszori használata által.

1 üveg ára használatali utasítással **20 lei**

Kapható kizárólag **1511**
FEKETE DROGÉRIA Targu-Mures

GOWAG

KÖZKERESETI TÁRSASÁG

Goldstein,

Wald és Glasner Cluj

STR. VLADIMIRESCU
(V. MIKES KELEMEN UCCA) 17. SZÁM ALATT
TELEFON 519

Gőz-, gáz-,
vízvezeték- és csatornázási berendezések
valamint műszaki cikkek
állandó nagy raktára.
Complette fürdőszobaberendezések
jutányosan kaphatók

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1.50 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 2.50 lei. Legkisebb apróhirdetés díja - 10 szög - 15 lei. Jelzés hirdetésre semminem felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíttatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Belvárosban keresek türes vagy butorozott lakást. Választ „Előre fizetek egy évre” jelígre a kiadóba. 5585

Perfekt gyors- és gépíró román és német nyelvtudással azonnalra állást keres. Szíves megkereséseket „2000” jelígre a kiadóba kér. 5583

Ügyes, lisztzakmában jártas kereskedőegéget keresek. Szombaton zárva. Str. Regina Maria 38. 5581

19 éves főreáliskolai tanuló, perfekt német, nyári szünidőre nevelői állást keres. Leveleket „Budapesti” jelígre a kiadó továbbít. 5569

Egyszerű háztartáshoz idősebb házvezetőt keresek. Cím a kiadóban. 5579

Kóser libaszir kapható a huscsarnokban Winklernél. Házi jég-szekrény eladó. Rudolf-ut 54. Winklernél. 5551

Valcsele (Előpatak) fürdőhelyen ארטה כשר vendéglőt nyitottam. Kleinné. 5557

Jóforgalmu üzlet be rendezéssel, házzal együtt elköltözés miatt sürgősen eladó. Szoba, konyha kerttel azonnal beköltözhető. Cím a kiadóban. 5559

Egy „Ujlaki” használt írógép eladó az Uj Kelet kiadóhivatalában.

Borbereki fürdőhe-lyen ארטה כשר vendéglőt nyitok. Kleinné.

Vidéki mezővárosban, fürdőhelyt, járási székhelyen lévő jóforgalmu piactéri tiszter és vas-üzletemet és lakásomat átköltözködés miatt kedvező feltételek mellett azonnal átadnám. Cím a kiadóban. 5574

Faszakmában jártas, mérlegképes könyvelő és magyar-német levelező önálló munkaerő szombat megtartásával állását megváltoztatná. Megkereséseket „Megbízható” jelígre a kiadóhivatalba nyújtandók be. 5575

Mérlegképes könyvelő részvénytársasághoz felvétetik. Ajánlatok „Megbízható munkaerő” jelígre a kiadóhivatalba nyújtandók be. 5572

Machula hölgy-dressz Unió-u. 24. Paróka készítés bőrválasztással. Ujdonság! Parókakéleszés! Nelly kisasszony manikűröz. Hajat veszek. Tanuló lány felvétetik. Schunda cimbalom eladó. 5582

Értesitem a t. fürdőző közönséget, hogy ez idényben **Tusnádfürdőn** a „Schweitz” villák vendéglő-helyiségében orth. כשר éttermemet június elején megnyitok. Tisztelettel Grünfeld Mór Targu-Mures (Marosvásárhely) str. Calarasilor 92. 5546

ARTES
szövművészeti műhely, Cluj
Strada Regala (Majális-u.) 33.
Készíti a legkényesebb igényeket is kielégítő **perzsa és szmyrna szőnyegeket**
Vállalja az összes keleti technikai szőnyegek szakaszertő javítását. 1540

Telefon 494 **15%** Telefon 494
gyarapodik vagyona,
ha levélben vagy személyesen oo adja fel rendelmenyét. oo
Mog nem felelő árut visszaveszünk.
1291
Nagy Áruhaz
rövid, kötött, norinbergi és papirkereskedés
Cluj, Piata Mihailu Viteazul

PÜNKÖSDI NAGY VÁSÁR

rendkívül leszállított árak, mig a készlet tart

Karton 33.-
Zephir
Mosó szövet

Dívat grenadin 39.-
„ marcsett
Turista és cserkészing-anyag

Francia delén 48.-
Csipkefüggöny-anyag

Duplaszéles dívat crepon 98.-

Duplaszéles dívat epong 198.-

Duplaszéles dívat opál 59.-

- Varró cérna 2.-
- Gép cérna 4.50
- Zsebkendő 6.-
- Női keztü 6.50
- Gyermek cérna keztü 18.-
- Kötött selyem nyakkendő 28.-
- Gyermek ruhácskák 36.-16l
- Alsó nadrág 69.-
- Turista ingek 129.-
- Férfi dívat ing 149.-
- Damaszt abrosz 159.-
- Férfi csikos nadrág 120.-

Dick Jakob és Fia
nagyáruháza
Str. Regina Maria 7

DIANA FÜRDŐ
GŐZ- és KÁD 1538
valamint kénes, só és fenyő-kivonatos
gyógyfürdők
Orvosi ellenőrzés
Vizgyógyászati kezelés

Nyomdák Dohozgyáarak Könyvkötészetek figyelmébe!
Képviselői:
Typograph G. m. b. H. Berlin:
Universal „B” típusu szedőgépek és alkatrészek
Frankenthal Schnellpressenfabrik, Frankenthal:
kő és könyvnyomdagépek, körforgó (rotációs) gépek
Heidelberger Schnellpressenfabrik, Heidelberg:
automatikus kiszolgálásu tégely gyorsasztók
Chr. Mansfeld, Leipzig:
könyvkötészeti és cartonage gépek
Klinghard-sche Schriftgießerei u. Messinglinienfabrik, Leipzig: cím és kenyérrés, rézleniák.
Szállítunk raktárról
a legkiválóbb minőségű festéket, hengermasztát, fűződrótot és a nyomdaiparban használt összes anyagokat.
Technica R.-T. Tg.-Mures
Sürgőnycim: Technica. - Telefon 3-36

N. é. hölgyközönség figyelmébe ajánlom ujonnan fényesen átalakított női
Kalapszalómat
Párisi modellek megérkeztek. Átalakításokat hozott kelméből is jutányosan vállalunk. Gyászkalapok 3 óra alatt készülnek
Moskovits Rózsika
(Aubon Marche)
Cluj, Str. Memorandului
(v. Unió-utca) 9. 1427
Masamod cikkek gyári oo árban oo

! Olcsó bevásárlási forrás! Textil, kötött és rövid áru háza
Feuerstein J.
Cluj, str. Regina Maria 12. 1468

Libraria „Safuth” ספרים האנדרלונג
CLUI, Str. St. O. Iosif Nr. 1.
L. 600-— הומש עם מיב פירושים די כרבים
350-— הומש . ביה . ע"ש
500-— חק לישראל הני רמס ויילנא
150-— בית הבחירה המאירס על מס יבמות
160-— קצור התלמוד דר החיים משערנאוויטץ
50-— עץ אבות על פרקי אבות עם פ
30-— נחמד של ר יעקב עמדין זעיל
30-— תקון ליל שבועות והור
30-— מס שבועה פראכטבאנד
מסס אונד פראיאניע עדהאלטען גראסען דאכטאט!
קיינע אנדערע אלטע ספרים
צו זעהר האדע פרייע.